

KOČKA MUZEJNÍ

Časopis Regionálního muzea v Jílovém u Prahy

■ ročník II / číslo 1

■ ÚNOR 2024

■ www.muzeumjilove.cz

VERNISÁŽ VÝSTAVY
PSÁNO
PŘI SVÍČKÁCH

MUZEJNÍ
AKADEMIE
2016 – 2023

GEOLOGICKÁ
LEGENDA
PETR MORÁVEK

NOVÁ ZLATÁ
EXPOZICE
V JÍLOVÉM

Mikulášská výprava čertisek z muzea, 5. 12. 2023

Již potřetí jsme uspořádali velmi oblíbenou muzejní tradici, kdy Mikuláš, anděl a čerti v ručně vyráběných strašidelných maskách navštívili rodiny s dětmi, jako za starých dobrých časů. Mikulášskou výpravu čertisek z muzea zahajujeme vždy s velkou účastí zvědavých dětí před muzeem a plánujeme ji pro velký úspěch pořádat každý rok.

Adventní dílny pro děti aneb Vánoce v muzeu

Žáci Základní školy Jílové u Prahy (a nejen ti) několikrát do roka navštěvují naše muzeum a účastní se vzdělávacích programů. I v adventním čase přišli na náš program s vánočním tvořením a věříme, že jsme se u toho všichni dobře bavili. Těšíme se na další zábavné aktivity, které pro naše milé žáky a rodiny s dětmi chystáme už nyní!

Mezinárodní den archeologie – Samhain, 28. 10. 2023

Mezinárodní den archeologie jsme oslavili v rámci Dne Středočeského kraje ve stylu keltského svátku Samhainu, ze kterého vzešly naše dušičky neboli Halloween. Návštěvníci si mohli vyzkoušet keltská řemesla, vyrobili si vlastní tematickou dekoraci, dozvěděli se i něco o dávných rituálech. Čekalo na ně několik stanovišť s různými úkoly, kterými je provedli kostýmovaní lektori. Účastníci si mohli namalovat strom života, nadřtit obilí na keltském žernovu, vystřelit šíp z luku a mohli se také podívat, jak se vyráběly švartnové náramky. V rámci akce byla možnost posezení u ohně a poslechu mystické živé hudby v podání Cain Da Breth. Jedním z ústředních bodů programu byla přehlídka kontaktních zvířat (hadů, pavouků a ještěřů) ve spolupráci s Therapy4u.

Andrea Tögel Kalivodová - Adventní koncert, 8. 12. 2023

Operní pěvkyně a hvězdná sólistka Národního divadla v Praze, Andrea Kalivodová, nás ohromila svým překrásným hlasem, Ladislava Kaspříková zas svým geniálním klavírním doprovodem. Tímto vřelým a až nadpozemsky krásným vystoupením jsme se přenesli do svátečního času kouzelného adventu.

I takovou atmosféru si užijeme při příchodu do práce

Zámecký pokoj

Před vánocemi jsme dokončili rekonstrukci naší zasedací místnosti. Díky nádhernému nábytku, který tam máme z Průhonického zámku, tak vznikl „zámecký“ pokoj. Kdo z Vás jste navštívili Vánoční předvádění, měli jste možnost si pohádkovou komnatu prohlédnout.

INFORMAČNÍ CENTRUM ☎ +420 241 950 791 ✉ pokladna@muzeumjilove.cz

- předprodej vstupenek na představení a akce pořádané Regionálním muzeem
- informace o pamětihodnostech, přírodních zajímavostech, turistických cílech regionu a jízdách řádek
- informace o ubytování a stravování
- kulturní a sportovní přehledy
- turistické propagační materiály, razítka do turistických zápisníků
- nabídka pohlednic, map, místních i regionálních průvodců a publikací
- dárkové a upomínkové předměty z Jílového

Muzeum a informační centrum je otevřeno denně, mimo pondělí (pokud není svátkem)
ZÁŘÍ – KVĚTEN: 9 – 12, 13 – 16 hodin ČERVEN – SRPEN: 9 – 17 hodin

OBSAH

MUZEJNÍ STŘÍPKY	2
SLOVO ŘEDITELKY	3
FOTOGRAFIE JE CHODÍCÍ OKO	4
DATABÁZE TRAMPSKÝCH KRONIK	6
VÝSTAVA PSÁNO PŘI SVÍČKÁCH	7
MUZEJNÍ AKADEMIE 2016-2023	8
JÍLOVÉ JE PRIMA	9
ZLATO PŘICHÁZÍ Z HVĚZD	10
ZLATÁ EXPOZICE V JÍLOVÉM	12
GEOLOGICKÁ LEGENDA RNDR. PETR MORÁVEK	13
EXKURZE DO ZLATÝCH DOLŮ V KREMNICI	14
NÁVŠTĚVNÍ KNIHA	16
EXPOZICE V KRKONOŠÍCH	17
VILDA JAKŠ	
BOXER A TRAMP Z POSÁZAVÍ	18
Z MUZEJNÍHO DEPOZITÁŘE	19
VČELNÍ HRÁDEK	20
POSÁZAVSKÁ STEZKA	22
KNIHY NEJEN PRO KOČKU	24

ADRESA REDAKCE A VYDAVATELE:

REGIONÁLNÍ MUZEUM
V JÍLOVÉM U PRAHYMasarykovo náměstí 16
254 01 Jílové u Prahy

☎ +420 241 950 791

✉ info@muzeumjilove.cz

www.muzeumjilove.cz

Kontakt do redakce:

✉ kocka@muzeumjilove.cz

Příspěvková organizace
Středočeského kraje

Středočeský kraj

Vážení a milí čtenáři a příznivci muzea, máte v ruce druhé číslo Kočky muzejní a doufám, že si v něm každý najde něco zajímavého. V úvodu bych Vám ráda poděkovala za Váš zájem o nový časopis. K naší velké radosti jsme zaznamenali mimořádný zájem o muzejní noviny a o dění v muzeu a v regionu. Čtenáři se nám o vydání hlásili téměř z celé republiky a již jsme odeslali přes 3064 Koček v elektronické podobě.

V tomto čísle poodhalíme chystaný výstavní program pro rok 2024. Jak uvidíte, letošní rok se nese ve znamení fotografií (mrkněte na str. 4 - 5). Ale nejenom to. Hlavním letošním tématem je u nás nová expozice ZLATA. Už před koncem roku jsme zahájili

přípravné práce, a pokud všechno půjde jak by mělo, bude otevřena v září 2024. Nyní jsou ve výstavních sálech zavedeny nové elektrorozvody a nové podlahy. Místnosti tak čekají na výběr dodavatele, který provede novou instalaci (o expozici ZLATA str. 12). A samozřejmě nás čekalo i překvapení, např. „tajné dveře“ z jedné místnosti, které vedly do koutku magistra Kellyho. Edwardu Kellymu se tímto omlouvám za dočasné nepohodlí. Bohužel musel opustit svůj domov - koutek, kde pobýval 18 let a nyní je usazen v měšťanské domácnosti, která je součástí expozice Jílové v odlesku zlata. Potom se navrátí do svého koutu v expozici, kde se mu dostane pohodlí v renesančním domě s vybavenou laboratoří. V časopise jsme také zavedli rubriku „Co nevíte o zlatě a báli jste se zeptat“. Úvodní příspěvek se týká tématu, kde se vůbec zlato bere a jak vzniklo – a že ho v Jílovém není málo! Prostě na nás v tom vesmíru extra mysleli. Z pravidelných akcí bude pokračovat osmý ročník Muzejní akademie, letos na téma Čeští archeologové v zahraničí (program na str. 8).

V letní sezoně samozřejmě proběhne Středočeské kulturní léto. Čekají nás koncerty, např. ABBA, KLÍČ, KTO, divadelní představení – hra o Petru Brandlovi Tři ženy a zamilovaný lovec, Láska z mládí nebo Můžem i s mužem.

Milí návštěvníci, budu ráda, pokud zachováte přízeň nejen Kočky muzejní, ale přijdete se podívat i k nám do muzea. Budu se snažit udělat vše proto, abyste se zde cítili vítáni a spokojeni.

PhDr. Šárka Juřinová

OBJEDNÁNÍ ELEKTRONICKÉ
VERZE ČASOPISU

V případě zájmu napište na redakční e-mail: kocka@muzeumjilove.cz a v mailu stačí uvést pouze název časopisu a Vaše jméno (další údaje nejsou potřeba). Hned po vydání každého nového čísla Vám bude zdarma poslán e-výtisk Kočky muzejní.

KOČKA MUZEJNÍ Č. 1/2024

Vedoucí redakce: PhDr. Šárka Juřinová (ŠJ)

Šéfredaktor: Michael Antony (MAT)

Grafická úprava: Kateřina Tomášková

Korektura textů: Brigita Vidimská, Bc. Hana Smolová

Spolupracovali: Galina Breburdová, PhDr. Petr Juřina, Jan Vizner, Jan Heřman,

Veronika Stejskalová, DiS, Mgr. Dana Chmelíková

Foto na titulní straně: Mgr. Dana Chmelíková

Uzávěrka dalšího čísla je 31. března 2024

Povoleno Ministerstvem kultury ČR, MK ČR E 24544

NEPRODEJNÉ!

DISTRIBUCE TIŠTĚNÝCH VÝTISKŮ

Tištěný časopis je k dispozici zdarma v Informačním centru, nacházejícím se v prostorách Regionálního muzea.

Fotografie je chodící oko

S tímto výrokem Miroslava Horníčka nezbývá, než souhlasit. Fotografie dokáže potěšit, povzbudit, rozveselit, ale také rozplakat. Je to okno do našich emocí a vzpomínek. Právě proto jsou fotografie tak oblíbené. S potěšením si je prohlížíme, představujeme si příběhy, které předcházely zachycenému okamžiku a přemýšlíme, jak potom příběh pokračoval dále. Je to nekonečný prostor pro naši fantazii.

Tereza z Davle

Proto jsme rádi, že se u nás rok 2024 ponese ve fotografickém duchu. Chystáme pro vás sérii výstav slavných i méně slavných fotografů. Začneme v dubnu s proslulou fotografkou **Terezou z Davle**. Tereza žije v Českém Krumlově a touto výstavou se vrací do svého regionu. Pro svoji tvorbu si vybrala převážně ženy, které před jejím objektivem odkrývají svůj půvab. Autorka dokáže vytvořit atmosféru, v níž ženy zapomenou na komplexy a stud. Vzniknou tak snímky, nad nimiž žasnou nejen samy fotografované ženy. Atmosféru fotografií umocňuje přirozené světlo a téměř nulový zásah autorky při finální úpravě snímků.

Na Terezu z Davle naváže legendární fotograf **František Dostál**. Ve spojení s tímto fotografem se nám snad nejvíce vybaví série fotografií *Letní lidé*. Autor zachytil letní pohodu na nedaleké Senohrabské plovárně, která funguje mimochodem dodnes a dodnes si zachovala původní ráz a atmosféru. František Dostál téměř celý život pracoval jako konstruktér obráběcích strojů a fotografování bylo jeho koníčkem. Přesto se stal uznávaným fotografem a v roce 2008 získal cenu od Ministerstva kultury za celoživotní přínos amatérské fotografii. Byl autorem více jak 1000 snímků, které zobrazují život na pražských ulicích, nádražích, ale i v přírodě, kam rád jezdil

Z cyklu Letní lidé

coby tramp. Zachytil obyčejné lidi v každodenních situacích a povýšil je na neobyčejné příběhy nás všech. Jeho fotografie jsou zajímavé zvláštními kontrasty a na první pohled nesourodivými prvky, které jsou však všude kolem nás, ale našemu oku unikají. Teprve na „zmrazeném“ okamžiku si uvědomíme určitou bizarnost, která nás obklopuje v každodenním životě. Ve všednosti dokázal nalézt i humor, zvláště důležitý pro život v šedé totalitě. V muzeu proběhne výstava v letní sezoně, proto budou k vidění snímky z cyklu Letní lidé a fotografie zachycující český tramping. Mezi tím budete mít možnost prohlédnout si unikátní fotografie od **Miloslava Šebka**, který v Davli velmi realisticky zachytil natáčení amerického snímku Most u Remagenu. Při prohlížení fotografií máme pocit, že se skutečně ocitáme u dalekého

Krásy jílowského podzemí, štola Halíře

Zbytky původního mostu u Remagenu

Filmovými kulisami upravený most v Davli na most u Remagenu

Rýna v době krutých bojů o strategický most. Někteří snímky jsou tak dojemné, až z nich mrazí, např. panenka v šatíčkách, která pluje na hladině řeky. Někdy nelze téměř uvěřit, že se ocitáme nedaleko Prahy. Do reality nás vrací fotky, na kterých autor zachytil filmový štáb i s kamerou. Dokumentem doby jsou davové scény, v nichž komparzisty představují davelští občané, kteří prochází kolem místních obchodů, které nesou dočasně německé názvy. Davelští školáci pochodovali obcí coby Hitlerjugend. Natáčení začalo na jaře osudového roku 1968 a kvůli invazi muselo být na sklonku léta ukončeno. Sovětská okupanti byli značně překvapeni, když kousek za Prahou spatřili americkou armádu. Američani byli zase vyděše-

ni, protože se domnívali, že začala válka. Natáčení tak bylo, bohužel, přesunuto do Německa a Itálie. Je zajímavé podívat se do Davle na místo natáčení i dnes, kde „legendární“ most dosud stojí, na rozdíl od skutečného mostu u Remagenu, z něhož zůstaly pouze pobřežní pilíře.

Fotografickou a zároveň muzejní sezonu zakončíme výstavou **Krása jílowského podzemí**. Fotografie nadzemních i podzemních památek spojených s těžbou zlata budou zároveň jedním z bodů programu Setkání hornických měst a obcí v Jílovém v září 2024.

Každopádně se už nyní těšíme, neboť „fotka je milostný vztah se životem“.

- ŠJ-

Databáze trampských kronik v našem muzeu

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy se kromě specializace na historii těžby zlata zaměřuje také na tramping, neboť v Posázaví je výrazná tradice trampského hnutí. Proto je v muzeu stálá expozice trampingu již od 80. let minulého století a v muzejních sbírkách jsou uloženy stovky předmětů s trampskou tematikou. Povědomí v regionu o zaměření muzea na tramping je poměrně silné a k naší radosti nám často sami trampové či jejich potomci přinášejí dary do sbírek.

Jedním z nejceněnějších pramenů pro poznání a studium nejen historie, ale i současnosti trampingu, jsou pak osadní kroniky. Muzeum má ve sbírkách několik exemplářů, z nichž **osadní kniha Hučící peřej** patří k těm mimořádně vyvedeným, co se týká uměleckého zpracování. Kronika je ručně malovaná, plná veršů, písní, vtipů, citátů, vzpomínek psaných uměleckým písmem. Navíc (bohužel neznámý) autor měl výtvarné nadání na úrovni akademika a do knihy propašoval několik ženských aktů, malovaných lehkou tužkou, nenápadně ukrytých na tenkých „kloboukových“ papírech, které prokládají jednotlivé listy. Vrcholem jeho díla je potom na závěr volně vložený list s erotickou scénou mezi mužem a ženou, hodnou Michelangela. Měli jsme štěstí, že jsme takto nádhernou kroniku získali, neboť tyto poklady si totiž rodiny velmi cení a dědí se z generace na generaci.

Proto jsme ve spolupráci se Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně započali s projektem digitalizace trampských kronik, kdy si kroniku od majitele pouze zapůjčíme. A k našemu překvapení se začaly dít věci! Mezi trampskou komunitou totiž neuvěřitelně fungují tamtamy a poměrně rychle se roznesla informace o našem záměru. V současné době se nám sešlo prvních deset kronik.

A ne ledajakých.

Symbolicky jsme začali digitalizaci nejstarší kronikou **Deník Družiny vyder** z roku 1916, která je úplně prvním dochovaným trampským psaným textem, jehož vznik se datuje ještě před samotným oficiálním vznik trampského hnutí v roce 1918. Stal se tak předchůdcem tisíců pozdějších osadních kronik a cancáků,

Skenování kronik ve Vědecké knihovně v Kladně

a je v něm popisována průkopnická výprava čtyř kamarádů, kteří v cíli své cesty, v ohybu řeky Vltavy ve Svatojánských proudech pod vrchem Kletecko, založili Vydrů tábořiště. Místo, na kterém teprve o dva roky později vznikla nejstarší trampská osada Ztracená naděje.

Z dalších jistě zaujme kronika osady a **osadního sboru Hazard Camp**, kterou v letech 1941 až 1942 psal Josef Echnert, autor zlidovělých písní *Jen ty má Sázařvo*. Je v ní zachyceno protektorátní prostředí trampských akcí a koncertů od malých sálů v obcích a městech tehdejšího Protektorátu, až po prkna pódia v pražské Lucerně. A samozřejmě nechybí ani originální záznam výše zmiňované písně.

Brkův cancák z let 1944 až 1945 skvěle popisuje trampování v době války, vstup trampské osady do odboje a přepadení transportu SS na Benešovsku v dubnu 1945. I pronásledování ze strany jednotek SS, které následovalo. Opět jde o zcela mimořádný záznam, navíc končící tragickou smrtí pisatele cancáku.

Deník Brdské zimní armády z roku 1929 a **cancák Jerryho Packarda**, generála ojeidi-

nělého a dodnes inspirujícího trampského uskupení, jsou nejvýznamnějšími dochovanými památkami předválečného brdského trampingu. V době nacistické okupace se řada trampů z Brdské zimní armády zapojila do odboje a někteří z nich za to zaplatili cenu nejvyšší. Generál Packard byl po zatčení do-

praven do koncentračního tábora v Osvětimi, kde dostal prudký zápal plic. Místo ošetření byl dozorcí ještě polit studenou vodou a zemřel ve vysokých horečkách.

Originál velkoformátového **kresleného zpěvníku 10 let Dechničkářů**, společné dílo tří velkých osobností: Jendy Kordy (autora trampské hymny), Arnošta Mošny – Hamleta a Václava Fliegela – Grizzlyho z osady Utah, byl dlouho považován za ztracený a několik černobílých fotokopíí ve zmenšeném formátu A5 bylo vysoce ceněno. Proto bylo loňské objevení originálu v pozůstatosti Arnošta Mošny velkým překvapením.

Kronika T. O. Mohykan díky svému pisateli Kristákovi, pozdějšímu zakladateli Schovanek, první dívčí country skupiny

v Evropě, přináší cenné informace o počátcích tzv. moderní trampské písně. Mohykáni totiž jeden čas patřili do slavného osadního trojlístku nazvaného Země tří slunců, společně se Zlatým klíčem (bratři Miki a Wabi Ryvolové) a Islandem (Jaroslav Velinský – Kapitán Kid).

A tamtamy dosáhly až do zahraničí, neboť další kronika k nám připutovala z USA, z Denveru. Je totiž **kronikou Spojených trampských osad Colorado**, významného společenství trampů, kteří v Coloradu zakotvili po své emigraci z tehdejšího Československa. S. T. O. Colorado se staly i pořadatelem Světového potlachu 1993, který byl prvním velkým společným setkáním trampů ze světa i z původní staré vlasti.

Založit databázi kronik se jeví jako vítaný nápad, neboť majitelé kronik Regionálnímu

muzeu v Jílovém u Prahy dílo pouze zapůjčí a vrátí se mu společně s digitální kopií. V muzejní databázi tak zůstane stopa uchována pro další generace. V plánu máme vytvořit tuto databázi veřejně přístupnou a zvláště cenné kroniky vydat s komentáři formou sborníku a originály přechodně vystavit v expozici trampingu, jako např. v současné době Cancák Jerryho Packarda, Deník Družiny vyder a další.

Mezi kronikami, které jsou připraveny k nejbližšímu skenování, je pět kronik předválečného **Jack London Clubu** a pozdějšího **Klubu trampů londonovců**, včetně té nejstar-

ší, kterou její pisatel Rudan Noha těsně před svým zatčením zachránil tak, že ji ve sklepě uschoval pod hromadu uhlí. A dále kreslená **kronika Marko Čermáka** ještě z dob osady Hejkalů, ze které vznikl základ pozdější slavné skupiny Greenhorns...

Pojďte proto s námi tvořit databázi, která tady ještě nebyla. Budeme velice rádi za další připomínky, podněty a tipy, které píšete na redakční mail: kocka@muzeumjilove.cz

A děkujeme všem dárcům a kamarádům ochotným zapůjčit nám další kroniky.

Sárka Juřinová, Michael Antony

Vernisáž výstavy Psáno při svíčkách

V sobotu 20. ledna se v našem muzeu uskutečnila vernisáž výstavy trampských kronik nazvaná **Psáno při svíčkách**. Ke kronikám uvedeným v předchozím článku přibýly ještě další vzácné kousky, jako například deník spisovatele, světoběžníka a trampa **Gézi Včelíčky** a **kronika osady Kamarádi Staré řeky**.

Očekávali jsme zájem, protože jde o unikátní výstavu, ale 140 návštěvníků předčilo naše očekávání. Navíc nám bylo počasí víc než nakloněno. Po dlouhých dnech bylo krás-

ně slunečno a paprsky o sobě dávaly hřejivě vědět. Zahájení vernisáže se proto mohlo uskutečnit na nádvoří muzea. Po nezbytném uvítání a přiblížení projektu skenování kronik zazněly z muzejních schodů tradiční trampské písně ve zcela originální sestavě - vzniklé

pouze k této příležitosti - kterou ocení především znalci a posluchači trampské písně: Jarka Čapková (zakládající členka Schovanek - první dívčí country kapely v Evropě), Láďa Barták (Scarabeus) a Kuba Jiroušek (Nové struny, Ztracenkáři).

Poté se ve zcela zaplněném vestibulu uskutečnila komentovaná prohlídka výstavy a následně si v zámecké místnosti mohli zájemci poslechnout vzpomínání Jarky Čapkové a osadníků osady Mohykán nad jejich krásnou a cennou kronikou. Bylo to vzpomínání veselé, smích pobavených posluchačů byl slyšet až zpět do vestibulu muzea.

Na nádvoří muzea po celou dobu vernisáže hořel oheň, došlo tedy i na opékání buřtů.

Výstava **Psáno při svíčkách** měla původně trvat jen do 4. února, ale díky velkému zájmu nakonec došlo k jejímu prodloužení až do 3. března.

Jsme rádi, že díky skenování kronik se podařilo dát dohromady tolik cenných exemplářů, umožňujících uspořádání této výstavy a jsme vděční za mnoho dalších nabídek k zapůjčení, z nichž celá řada zazněla právě na vernisáži z řad návštěvníků.

- MAT -

Muzejní akademie 2016 – 2023

Rok s rokem se sešel a 7. 12. se opět konalo ukončení muzejní akademie 2023 (MA). Prosinčové setkání se vždy nese ve slavnostním duchu. Kromě obložených chlebíčků a kávy se rozdávají absolventské diplomy a drobné dárečky. Je to velmi příjemné setkání v nadcházejícím vánočním čase. Po předání 86 diplomů, z nichž 26 bylo červených (pro ty nejpilnější studenty za pravidelnou docházku), došlo ke křtu nové publikace *Kraj na konci středověku II.* od autora Jana Viznera. Kolega Honza následně knihu podrobně představil a připomněl, že navazuje na první díl *Kraj na konci středověku*. Publikace se týká oblasti Jílovska a širšího Posázaví v době zlaté slávy jílovských zlatých dolů. Autor si všímá nejen aspektů těžby na dění v regionu, ale také vztahů církve, občana, řemeslníka a panovníka v běžném životě městeček a obcí. Řada z vás odcházela domů se zakoupenou knihou v kapse. Možná jste ji někteří našli pod vánočním stromčkem ☺.

V roce 2023 to byl již sedmý ročník. Moment – takže to už jsem tak dlouho v muzeu?!! Muzejní akademie se totiž datuje stejně, jako můj nástup do muzea v roce 2016. Akademie byla jedna z prvních akcí, kterou

jsem v muzeu vytvořila. Pravda – ten nápad jsem nosila v hlavě už před nástupem a měla jsem velkou chuť jej co nejdříve zrealizovat. Když se nyní ohlédnu zpátky, je to takový malý/velký zázrak. Tehdy před lety pro mě bylo všechno nové a náročné a vytvořit nový koncept s ročním programem, to byla výzva. Ale mě to bavilo. Spíše jsem měla obavy, zda bude o MA zájem. Říkala jsem si, pokud se přihlásí pět lidí, budu ráda a má to smysl. No a začaly se dít věci. V roce 2016 se vás posluchačů přihlásilo 71 – slovy sedmdesát jedna!!! To je ten krásný zázrak, tak obrovský zájem v regionálním městečku jsem nečekala. Museli jsme narychlo dotisknout muzejní indexy

a přidávat další a další židle. Dnes, po letech strávených v Jílovém, se tomu nedivím. Víím, že jílovští občané jsou skvělí, mají rádi kulturu, přírodu a svoje město, které je výjimečné zlatou historií. Jsou hrdí, že žijí v tak kouzelném místě. Ale zpět k MA. Vzhledem k tomu, že mou profesí je archeologie a v tomto oboru jsem pracovala přes 20 let, byl výběr témat jasný. První ročník, stejně jako většina dalších, byl věnován archeologii a historii. Při výběru přednášejících se snažím hledět na dvě věci – aby měli zajímavé téma a aby ho uměli poutavě předat posluchačům. Snad se to zatím daří, neboť váš zájem o akademii, k mé radosti, stále neopadá. V roce 2023 se vás přihlásilo rekordních 86 posluchačů, každý tok tak zájem o MA stoupá. Ale nejhezší zpětnou vazbou je pro mě vaše spokojenost. Dokonce mě nejvíc dojalo, když jsem viděla u jednoho posluchače, že má doma na zdi zarámovaný diplom MA. A nebo, že z jedné posluchačky se stala naše kolegyně a pracuje v muzeu jako průvodkyně. Právě díky tomu, že nás

to všechny společně baví, si to užívají i přednášející. To nadšení se na ně přeneslo a odcházeli ohromeni vaším zájmem. Často jsem od nich slyšela: „to jsem ještě nezažil/a“, „kdykoliv budete chtít, rád/a do Jílového zase přijedu“. Dovolím si i citovat další názory: „Byla jsem dojatá, jak účastníci přednášek berou svou akademickou roli zodpovědně, jak stojí ve frontě se svými indexy.“

A pro tohle všechno, moji milí studenti, budu ráda, když se přihlásíte do dalšího ročníku Muzejní akademie 2024.

Šárka Juřinová

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy
zahajuje VIII. ročník

MUZEJNÍ AKADEMIE

na téma

Čeští archeologové ve světě

V novém roce opět pokračuje oblíbená Muzejní akademie. Její VIII. ročník bude věnován českým vědcům v zahraničí. Mnoho badatelů, ať už z univerzit, archeologických organizací, Národního muzea a řady dalších institucí se dokáží prosadit i na poli světové archeologie. Řada z nich se již dlouhá léta podílí na realizaci projektů na různých kontinentech. Jezdí opakovaně provádět terénní výzkumy např. do Egypta, Izraele, Itálie, či Uzbekistánu. Jejich objevy mnohdy přispívají k objasnění mnoha otázek a záhad světové archeologie. Čeští archeologové mají ve světě výborné renomé a jsou považováni za erudované odborníky. Průvodci na této cestě do tajů světové archeologie nám budou zkušení badatelé.

- 15. 2. **Džehutiemhat, syn Lišky: osud královského písaře**
Mgr. Renata Landgráfová, Ph.D.
- 14. 3. **Archeologické výzkumy v okolí etruských Tarquinii a v Tolfském pohorí ve střední Itálii**
Doc. PhDr. Martin Trefný, Ph.D.
- 11. 4. **Od Alexandra po Eukratida: Řekové ve Střední Asii ve světle nových archeologických objevů**
Doc. PhDr. Ladislav Stančo, Ph.D.
- 22. 5. **Jeruzalém – archeologie a dějiny pod drobnohledem**
Prof. Filip Čapek, Ph.D.
- 20. 6. **Mezi Nilem a savanou: výzkum pravěkého osídlení centrálního Súdánu**
Mgr. Lenka Varadzinová, Ph.D., Český egyptologický ústav FF UK
- 26. 9. **Chrám na konci světa**
PhDr. Pavel Onderka
- 24. 10. **Stále nekončící cesta ze sopečného hrobu ke světové slávě**
PhDr. Pavel Titz, Ph.D.
- 21. 11. **Čeští archeologové v divokém Kurdistanu**
Doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D.
- 5. 12. **Carnuntum – znovuzrození města císařů**
PhDr. Petr Juřina, Ph.D.

Přednášky začínají vždy v 17:30 v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy.
Cena cyklu 200 Kč / vstupné na jednotlivé přednášky 50 Kč
V ceně vstupné na všechny přednášky MA, drobné občerstvení a studijní materiály.
Více informací na www.muzeumjiilove.cz nebo na

Jílové je Prima. A my to víme...

A zase ta TV Prima News. Prostě se jim u nás líbí a my se jim nedivíme. Dne 13. 12. 2023 se v Jílovém natáčel televizní pořad Prima město. Už jsme se těšili na naši oblíbenou reportérku Zuzanu Kábelovou. Zuzka je prima a dokáže vytvořit příjemnou atmosféru, to se to pak povídá. Team z TV Prima už měl za sebou natáčení se starostou Pavlem Peškem, který se pochlubil úspěchy města, např. představil nový sběrný dvůr. Celý štáb také vzal na sjezdovku do Chotouně. Ti koukali, lyžovačka 20 km od Prahy? I to je tady možné. Reportérka Zuzana také vyzpovídala „slavnou“ osobnost města – bývalého dětského herce Michala Dymka.

My jsme s kamerou zašli do pekárny Psáry ochutnat něco dobrého, dozvědět se o práci klientů Domova Laguna a vyzpovídat nakupující zákazníky. Někdo tam rád chodí na koláčky, perník, bramborové buchty, někdo na legendární bramboráky. Já tam pravidelně nakupuji chléb Dobrák – s láskou pečený. Dokonce ho rozdávám jako dárek návštěvám a delegacím. Doplnkový prodej v krámku tvoří keramické výrobky klientů domova, které se dají pořídit za rozumnou cenu, a zvláště před Vánocemi se jedná o praktický artikl. Po natáčení v pekárně jsme se přesunuli

ke kostelu sv. Vojtěcha. Jeho historii většinou všichni známe, ale proč je vlastně zasvěcen sv. Vojtěchu, když se původně jmenoval kostel sv. Mikuláše? Prý za to mohou zdejší minorité. Založili klášter na náměstí a místní obyvatelé je neměli rádi, považovali je za vetřelce a docházelo k častým sporům a šarvátkám. Aby minorité podpořili svoji autoritu a vliv

ve městě, rozhlásili, že před husitskými válkami se kostel jmenoval sv. Vojtěch a byl v jejich rukou. Tak ho v roce 1624 přесvětili ze sv. Mikuláše na sv. Vojtěcha.

Z památek na náměstí jsme samozřejmě nemohli minout radnici. O dějinách věžovitého gotického domu pohovořila kronikářka města Jílového paní Alena Müllerová. Podělila se s námi o zajímavou historku. Když v roce 1567 radnice vyhořela, na opravu byl pozván horník zvaný Jablunka. Bylo potřeba z kamennů srážet vápno. Při práci zachytil špičákem o vyčnívající kámen, který se vyvalil a Jablunka našel sedm válečků zlata – asi 1 kg, byla na nich vyražena podoba lvíčka. Odevzdal jich jen šest, při vyšetřování byl nalezen sedmý u Jablunka v domě. Jablunek musel z města zmizet. Tato pověst dokládá, že zlato bylo v Jílovém opravdu téměř všude. Možná na nás ještě nějaký poklad čeká, např. v muzeu, kam jsme se následně s natáčením pře-

sunuli. A v pověstech jsme mohli pokračovat. Budovu muzea zvanou Mince na konci 16. století vlastnil magistr Edward Kelly. Na rozdíl od Jablunka takové štěstí neměl a zlato v Jílovém nenalezl. Naopak nabyl dojmu, že ho horníci při těžbě okrádají a zlatý kov tajně vynášejí ze štoly ven. Rozlíčený magistr Kelly údajně straší v muzeu dodnes a projevuje se to tak, že schovává lidem věci. My jsme si však v muzeu na něj zvykli a máme ho rádi. Je součástí expozice Zlata a duchem celé budovy. Však se také s námi s radostí zúčastnil natáčení. Z muzea pak štáb s kamerou pokračoval do Palírny Radlák, natočit a ochutnat jejich proslavené a cenami ověřené pálenky.

Toto všechno a ještě mnohem více máme v našem zlatém městě Jílové.

– ŠJ –

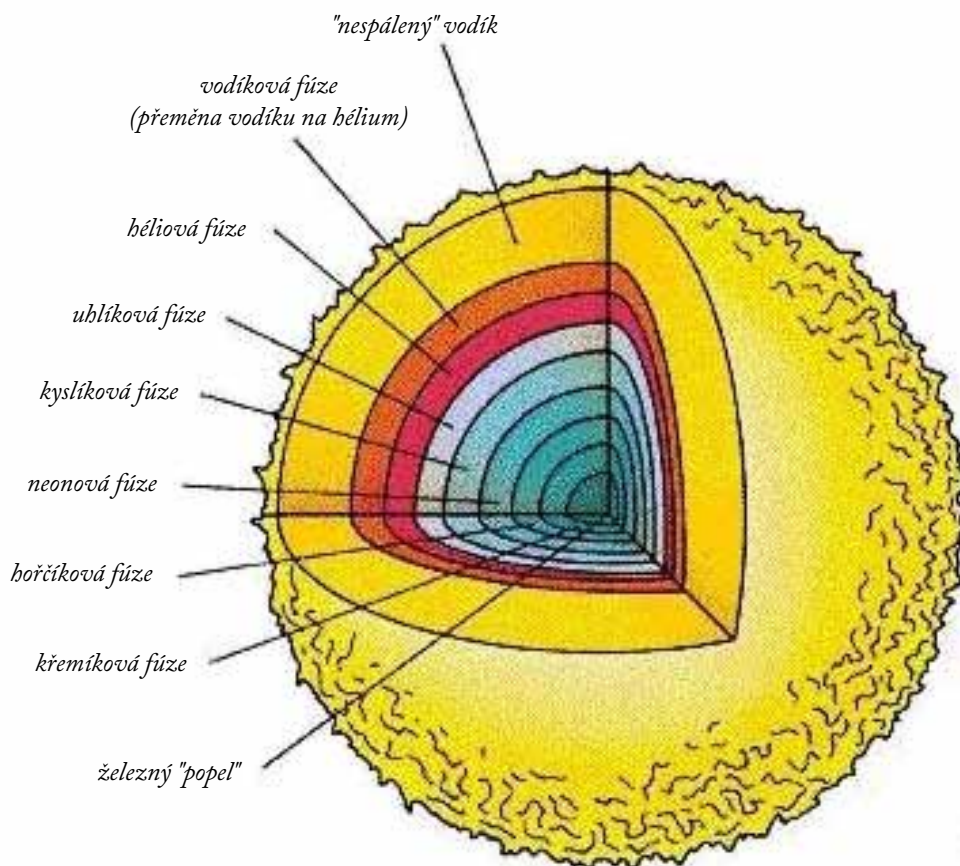

Nečekaně pozitivní oblas, který v řadách široké veřejnosti vyvolalo vydání „pilotního čísla“ *Kočky muzejní*, nás utvrdil v přesvědčení, že bychom měli této tiskovině udělit stabilní a předvídatelnou formu. K té jistě patří i pravidelné tematické rubriky. Zárodek některých z nich jste mohli spatřit již v premiérovém vydání. A když už jsme jednou muzeem se specializací na zlato, rádi bychom pravidelně uveřejňovali zajímavosti, vážící se právě k tomuto drahocennému kovu. Do budoucna se tedy vynasnažíme přinášet Vám (pokud možno ve stručné podobě) na tomto místě jakýsi kaleidoskop zajímavostí o zlatě. Nebude to zdaleka jen o původu a pozoruhodných vlastnostech tohoto vzácného kovu. Vybereme též příběhy, kdy sebral významnou roli v pestré historii lidstva. Zda se nám takovýto záměr vydaří, posoudíte brzy na vlastní oči.

ZLATO PŘICHÁZÍ Z HVĚZD

Položili jste si někdy otázku: „Proč je zlato na světě tak málo, a tudíž je tak ceněné?“ Paradoxně za tuto skutečnost mohou dávno zaniklé hvězdy. Vesmír byl na svém počátku nesmírně čistý a úměrně k tomu také materiálově nudný. Veškerá hmota byla tvořena pouze nejlehčími plyny – vodíkem a heliem. V tomto „jednotvárném“ světě nebylo ještě místo pro cokoli pevného, zlato samozřejmě nevyjímaje. Když vesmír dostatečně vychladl a začaly vznikat nejstarší hvězdy, musely si při tvorbě svých těl vystačit pouze s oněmi dvěma plynnými prvky. Nikde nebyly k dispozici žádné prachové částice tvořené pevnými látkami, o větších tělesech z kamene či kovu ani nemluvě. O pestrost světa, jak ho známe dnes, se musely postarat až hvězdy samotné. A tak od chvíle, kdy se staly zářivými body v jinak temném a „prázdném“ světě, začaly s činností, kterou jim mohli závidět všichni budoucí alchymisté – proměnou jedněch prvků v jiné. Již v první generaci spustily hvězdy ve svých

Ideální řez hvězdou, která ve svém žhavém nitru přeměňuje lehké prvky na těžší.

nitrech termonukleární reaktory přeměňující zmíněné dva plyny v těžší látky, včetně kyslíku a uhlíku, které se později stanou základními stavebními kameny veškerého známého života. Nahlédneme tedy do této přírodní „transmutační kuchyně“ poněkud detailněji.

Osud každé z hvězd je od počátku nemilosrdně určen její hmotností. Ty „štíhlé“ žijí dlouho a klidně, ty „s nadváhou“ ale rychle, dynamicky a s velmi efektním koncem. Všechny bez rozdílu po většinu svých různě dlouhých životů existují v rovnovážném stavu a plynule do svého okolí šíří potenciálně využitelnou energii. Mohou za to především dvě základní síly: gravitace, snažící se stlačit celý jejich objem do jediného hmotného bodu, a tlak záření, usilující naopak o jejich „rozfouknutí“ do okolního prostoru. Pokud jsou v rovnováze, funguje hvězda jako dobře promazaný hodinový stroj. Termonukleární reaktor, který ve svých hlubinách proměňuje lehčí prvky na těžší a přebytkem záření z tohoto procesu osvětluje temnotu okolního vesmíru. Zjednodušeně řečeno dochází v nitru obrovské zářící koule žhnoucího plynu ke „spalování“ lehčích prvků na těžší. Tímto fúzním spalováním vzniká z původního paliva „popel“, který se následně stává palivem pro další spalovací proces. Jak prosté! Potřebujete jen obrovský tlak, nepředstavitelnou teplotu (v řádu stovek milionů až miliard

stupňů) a dostatek času. Nejlépe alespoň pár miliard let! Uvnitř každé hvězdy se tak všudypřítomný vodík mění na helium, to následně na uhlík, a ten zase na kyslík. Jako „vedlejší“ produkty hlavního procesu se pak objevují vzácné plyny typu neonu, flóru či chlór. Hvězdy o velikosti našeho Slunce si většinou vystačí s výrobou „popela“ v podobě kyslíku a uhlíku, ty větší a hmotnější ale vesele jedou dál. Za vyšších teplot a tlaků mění zmíněné prvky dále na hořčík, křemík a síru. Skuteční

Výbuch supernovy – jedno z nejpůsobivějších představení v našem vesmíru (pro příliš blízkého pozorovatele současně představení poslední) a „líbeň prvků“, těžších než železo.

hvězdní obří pak zvládnou i křemíkovou fázi termonukleárního spalování a v jejich nitru se mezi jinými prvky začínají ve větší míře hromadit první kovy (hliník, chróm, titan, vanad, mangan) včetně nejtěžšího z nich – niklu. Ten pak následně degraduje na železo – finální „jaderný odpad“ přírodních termonukleárních reaktorů. Ze zmíněného výčtu je zřejmé, že se hvězdám již v „klidné fázi“ jejich života daří ve svých nitrech nashromáždit slušný počet prvků z nám dobře známé Mendělejevovy tabulky. Ovšem barevné kovy, včetně našeho zlata, stále nikde! Proč? Zkrátka ani ty největší hvězdy nejsou schopny „upéct“ ve svých „alchymistických pecích“ prvky těžší než železo. K tomu je již třeba události úplně jiného kalibru – výbuchu supernovy!

Dostatečně hmotná do sebe se hroucí hvězda na konci svého života na chvíli zazáří jako celá galaxie. Jedině energie takovéto katastrofální exploze je schopná zmáčknot atomová jádra stávajících prvků natolik, že se z nich zrodí i celá plejáda těžkých kovů, včetně zlata. Supernovy tak můžeme považovat za stvořitelky složitějších a větších atomových jader, jaké neměly při „standartních“ termonukleárních reakcích šanci vzniknout. Konečně tedy víme, jak se námi sledovaný kov ve vesmíru ocitl, ale stále ještě netušíme, proč je ho v něm tak málo? Příčina tkví v samotném principu vzniku jednotlivých prvků. Zatímco dodnes nejhojnějšího vodíku následovaného héliem byl od počátku plný vesmír, ostatní prvky vznikaly postupně v „hvězdných tavicích pecích“ a „jednorázově“ při katastrofálních explozích hvězd v bouřlivém závěru jejich životní dráhy. Na disproporci výskytu jednotlivých látek je tak „zaděláno“ již v průběhu jejich vzniku. Zatímco „spalování“ vodíku na hélium může v každém z hvězdných jader probíhat stovky milionů až miliardy let, héliu na uhlík to

trvá již pouze miliony let a v dalších fázích se dostaneme k řádově nesrovnatelným časovým úsekům tisíců či dokonce jen stovek let. Ve finále pak hvězda „zrychlí“ natolik, že k „vyhoření“ kyslíkového jádra na křemíkové může dojít za pár měsíců a toho křemíkové na železné za pouhý den! Teď tedy konečně chápeme, proč musí být ve vesmíru i po více než 10 miliardách let jeho existence mnohem méně těžších prvků než těch lehčích. A to zatím hovoříme jen o „běžných“ prvcích „upečených“ ve hvězdných reaktorech. Na stvoření těch „vzácnějších“ si musíme počkat do výbuchu supernovy. Ne každá z hvězd ovšem zakončí svůj produktivní život tak velkolepým sebezníčovacím divadlem. To je navíc skutečně dílem okamžiku, a to nejen v kosmických ale i lidských měřítcích. Hvězdné jádro je schopné zhroutit se do minimálního rozměru ve zlomku sekundy! Vnější vrstvy hvězdy (se všemi nahromaděnými prvky) jsou při následné explozi odfouknuty směrem ven, při čemž projevy tohoto gigantického výbuchu trvají jen dny až měsíce. Tak dlouho však nové prvky nevznikají a ani vznikat nemohou. Unikající část jádra supernovy obsahuje zpočátku tak velkou hustotu volných neutronů, že je schopna během jediné sekundy (!) syntetizovat zhruba polovinu ze seznamu všech prvků, které jsou těžší než železo. Další těžké látky (včetně významného množství zlata) vznikají ovšem též za jiných, snad ještě dramatičtějších okolností – při srážkách neutronových hvězd (malých, ale nepředstavitelně hustých pozůstatků po zhroucení hvězdných obrů). Taková katastrofická událost je ale mnohem vzácnější než výbuch supernovy. Z aktuálních výpočtů každopádně vyplývá, že „vzácných prvků“ musí být v současném vesmíru přinejmenším stotisíckrát méně než těch, které vznikly termonukleárními reakcemi v nitrech

Umělecká představa srážky dvou neutronových hvězd. Při takovéto katastrofické události může v jednom okamžiku vzniknout (mimo jiných těžkých prvků) množství zlata o vyšší hmotnosti, než má naše Země.

hvězd. Přitom se ještě na každý prvek nedostane ve stejné míře, a zlato z tohoto pohledu zrovna velkým „šťastlivcem“ není. Spadlo tak plným právem do námi stanovené kategorie drahých kovů. Teď tedy konečně víme nejen jak zlato vzniklo, ale i proč je ho na světě tak málo. Jak ovšem došlo k tomu, že se vzácný produkt vesmírných katastrof dostal až do rukou pozemšťanů?

K tomu stačilo jen pár miliard let počkat, než první generace hvězd ukončila klidnou fázi života katastrofickým rozmetáním svých „vyhořelých těl“ (nebo jejich podstatných částí) do okolního prostoru. V celém vesmíru se tak postupně a jako „odpad“ hromadil plyný i pevný (prachový) materiál, který byl čím dál tím bohatší na nové těžší prvky. Když pak z výše uvedeného „popela mrtvých hvězd“ po čase zkondenzovala nová hvězdná populace, provázená již i planetami s pevným povrchem, stalo se také zlato jejich nedílnou, byť vzácnou součástí. V okamžiku vzniku planety Země (před více 4,5 miliardami let) bylo ovšem podobně jako jiné vzácné prvky „rovnoměrně“ rozptýleno v celém jejím objemu. V takové podobě bychom si zlata příliš neužili. Nejdříve zde musely proběhnout složitější procesy, které zkoncentrovaly jeho výskyt na konkrétních místech. To už je ale docela jiný příběh. Příběh, k němuž se v naší rubrice zcela jistě vrátíme.

Aktualita na okraj / závěr

V roce 2017 zaregistrovali astronomové na celé řadě měřících přístrojů (umístěných na Zemi i v kosmu) kataklyzmatickou srážku dvou neutronových hvězd v eliptické galaxii NGC 4993. Událost byla provázena gravitační vlnou, mohutným gama zábleskem a zářivými emisemi i na dalších vlnových délkách. Předpokládá se, že jen tato katastrofa vyvrhla do svého okolí těžké prvky v 16 000 násobku hmotnosti Země, včetně materiálu přibližně o 10 hmotnostech Země, tvořeném pouze ze dvou prvků – zlata a platiny!

Petr Juřina

Zlatá expozice v Jílovém

V současné době u nás probíhá rekonstrukce stálé expozice **ZLATA**. Jelikož hlavní specializací jílovského muzea je historie těžby a zpracování zlata, má u nás toto téma nezastupitelné místo. Jílovský zlatonosný revír patří k nejproslulejším a k nejvýznamnějším oblastem historické těžby zlata nejen u nás, ale přinejmenším i v rámci střední Evropy. V místních dolech se zlato těžilo od 13. století až do roku 1968 a stopy po těžbě zlata jsou zde patrné téměř na každém kroku. Autentický zážitek ze „zlatého období“ Jílového poskytuje návštěvníkům též samotné sídlo muzea – „dům Mince“. Ten totiž od středověku představoval centrum veškerých důlních aktivit, neboť zde sídlil královský horní úřad. Expozice Zlata je tudíž pro naše muzeum jeho „vlajkovou lodí“, což podtrhuje i velkorysý prostor, který je jí v rámci areálu muzea vyhrazen. Stávající expozice si do současnosti uchovávala svou vysokou odbornou úroveň i názorné představení celé problematiky široké veřejnosti. Čas ovšem nezastavíme a nové technologie, spolu se stoupajícími nároky veřejnosti, nás přesvědčily, že si i naše „expoziční stálce“ zaslouží novou, modernější formu prezentace příběhu zlatého kovu. V pěti výstavních sálech umožní instalace návštěvníkům nahlédnout na zlato u nás i ve světě

Jílovské zlato

z mnoha různých úhlů. První, s kým se při vstupu do expozice setkáme, bude postava magistra Edwarda Kellyho, který představuje osobnost spojenou s historií domu Mince i s těžbou zlata. Stane se průvodcem návštěvníků a hlavním leitmotivem v lince rozšířené reality. Nahlédneme do jeho alchymistické dílny a ukážeme si „tajuplnou“ luminiscenci, která nám rozsvítí některé minerály. Scénicky osvětlené vitríny budou vsazeny do „skalních útvarů“ v různých úhlech, tvořících zákoutí, „temné“ uličky, chodby a ložiska se „zlatou žílou“, z nich září za sklem vitrín na pozadí umístěné vzorky zlata. Vzorky nejen z jílovského revíru, ale také ukázky ze světových lokalit (např. z Madagaskaru, Namibie, Peru, Austrálie, Bolívie, Rumunska, Kanady nebo Ruska). Zvláště zajímavý exponát představu-

je vzorek zlata z Madagaskaru, který příroda vymodelovala do tvaru mořského koníka, ukázka tzv. elektra (přírodně se vyskytující slitiny stříbra a zlata) nebo replika největšího známého nugetu zlata na světě (97 kg!) nalezeného v Austrálii v roce 1869. Stěny „masivu“ se „zlatými“ žilami a štěrbínami budou zároveň opatřeny dětskou linkou s okénky a záklopkami. Pod nimi lze objevit různá překvapení – např. haptický prvek valounku, pavouka, zkamenělý otisk dávného živočicha či rostliny. V navazujících místnostech se setkáme s dobovými důlními stroji (jež bude možno rozhybat pomocí rozšířené reality), historií těžby zlata nejen v jílovském revíru, unikátní sbírkou minerálů, či modelem historické hornické krajiny. Detailnějším zdrojem poučení i zábavy pak bude databáze – encyklopedie těžby zlata na dotykové LCD, jejíž menu nabídně též hru, kvíz či skládačku pro nejmladší návštěvníky. Poté zájemce vstoupí do hlavní reprezentativní místnosti „Zlato pro korunu“,

Svatováclavská koruna

věnované těžbě zlata za Lucemburků a vazbě místního zlata na velkorysé projekty Karla IV., včetně nejvýznamnějšího klenotu naší vlasti – Svatojánské koruny. Základním scénickým prvkem zde bude evokace zlatého interiéru kaple sv. Kříže na hradě Karlštejn. Podtrhujeme tím nedávno potvrzený fakt, že zlato použité na výrobu korunovačnických královských korun pocházelo z větší části právě z jílovského těžebního revíru. Gotická architektura kaple se promítá dále na obvodové expoziční stěny. Návštěvník vstupuje do sálu působivě zářícího zlatou barvou, s rudou podlahou, v níž je vetkaná intarzie svatováclavské koruny a ocitá se před velkou grafickou plochou kryjící okno s vyobrazením kaple sv. Kříže. V ní se mu zjevuje virtuální postava císaře a krále Karla IV., jenž přichází a mizí, z kaple zní dobová církevní hudba. Po delší straně obdélníkového sálu stojí před okny „zlatá“ expoziční stěna s velkoplošnou grafikou věnovanou dalším zemským panovníkům, jejich vztahu ke koruně i zlato. Expozice končí v místnosti s názvem „Klenotnice“. Tady se veřejnost setká s různorodým a mnohostranným uplatněním zlatého kovu v našich životech, od šperků až po elektroniku. Jedné ze stěn dominuje kruhový trezor a v něm pyramida zlatých cihel, reprezentujících 11 tun v Jílovém vytěženého zlata. Kruhová okna vitrín se rozsvěčují postupně dle přání návštěvníka (pomocí tlačítka) a budí dojem živého divadla. Postupně si tak odкрýváme ukázky zlatých mincí či historických šperků. Na závěr si může nejen dětský návštěvník objevit a odnést „zlatý“ valounek nebo si potěškat zlatou cihlu.

Do konce srpna roku 2024 tak vznikne moderní instalace, která slibuje vytvořit pro návštěvníky interaktivní, vrstevnatou podívanou, oslovující široké spektrum návštěvníků různého věku, vzdělání i zájmu.

O přesném termínu vernisáže vás budeme informovat a velice rádi vás u nás přivítáme. Možná, že dostanete na cestu domů i nějakou tu malou zlatou cihličku.

„Zlatem se otevírá každá brána“. Seneca
–ŠJ–

Geologická legenda RNDr. Petr Morávek (1936-2020)

Petr Morávek pocházel z kulturně založené rodiny. Jeho rodiče byli učitelé a strýc byl známý spisovatel, dramatik a novinář Jan Morávek. I Petr byl kulturně založený člověk a v mládí hrál bravurně na piano. Přesto zvířel jeho duch a nadšení pro geologii, které získal v Jílovém, když už coby kluk prolézal místní zlatonosné štolky. Proto jeho cesta směřovala na studium ložiskové geologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. A nakonec udělal dobře, neboť zlato ho provázelo nejen celým životem, ale i celým světem.

Budoucí geolog se narodil do rodiny jílovského malíře a učitele Petra Morávka. Jeho příbuzným byl spisovatel Jan Morávek, nazývaný Ota Pavel dolního Posázaví. Možná právě po něm Petr zdědil mimořádný spisovatelství talent, neboť publikace dokázal napsat erudovaným a zároveň popularizačním stylem. Knihy tak zaujmou jak odborníky, tak laiky. Tato kombinace se u vědeckých pracovníků vyskytuje zřídka, o to více však potěší.

V roce 1959 Petr Morávek ukončil studium, a protože již během studií spolupracoval

s Rudnými doly v Jílovém, nastoupil tam jako geolog. Vedl průzkumné a těžební práce až do uzavření dolů v roce 1969. A od té doby se zlato stalo jeho osudem. Od roku 1969 pracoval často v zahraničí (Kanada, Maroko, Portugalsko, Tanzanie, Brazílie a další) a sbíral zkušenosti, které později využil při vyhledávání a průzkumu ložisek zlata v ČR.

Do národního podniku Geoindustria nastoupil v roce 1978 jako vysoce kvalifikovaný ložiskový geolog a odborník na ložiska zlata. Prvním velkým projektem byl úkol „Zhodnocení prognóz zlata v Českém masívu“. Během prací bylo získáno, utříděno a zhodnoceno obrovské množství dat, dále zpracovány a vyhodnoceny podklady a údaje pro metalogenetickou mapu zlata v Českém masívu. Výsledky této studie byly oceněny státní cenou v r. 1984. Z této studie se pak odvíjely další projekty zaměřené na vyhledávání a následný průzkum indicií a ložisek zlata v Jílovském pásmu, ve středním Povltaví (Čelina, Mokrosko, Kozí hory), Rožmitálsko s ložiskem Petráčková hora, na Šumavě ložisko Kašperské Hory a další. K průzkumu však již nedošlo pro nesouhlas a protesty občanů a ochránců přírody. RNDr. Morávek to však nevzdal, založil Asociaci České zlato a více jak 25 let neúnavně bojoval za rozumné využívání našich perspektivních ložisek zlata.

Pořádal přednášky, psal články, je autorem a spoluautorem desítek odborných článků, závěrečných zpráv, map a studií - jako např. „Vyhodnocení významu zdrojů zlatých rud v ČR v současných ekonomických podmínkách“ (2010). Dlouhá léta spolupracoval s Regionálním muzeem v Jílovém u Prahy a je spoluautorem monografie „Jílovské zlaté doly“ (z roku 2002, druhé upravené vydání 2018). Své zážitky a poznatky uložil i do cestopisu „Zlaté doteky pěti kontinentů“ (2008).

Hluboké znalosti, talent, píle, nezdolná vy-

trvalost i optimistická povaha jsou tím, co pomohlo Petru Morávkovi vše shora uvedené vykonat a hlavně překonat.

Zdař Bůh!

Petr Morávek osobně

Petra jsem měla čest poznat v roce 2015 těsně před svým nástupem do muzea. Pozval mě do kavárny Korálek na náměstí, kde mi věnoval svůj čas a knihu Jílovské zlaté doly. A hned jsme si padli do oka. I přes věkový rozdíl jsem měla pocit, že přede mnou sedí gentleman s duší mladíka. Velice příjemný, milý, kultivovaný pán s obrovským přehledem nejen, co se týká geologie, ale i kultury. Později jsem kolikrát na něm obdivovala, že přes jeho přírodní vzdělání dokáže ocenit hudbu, výtvarné umění či literaturu.

Když jsem začátkem roku 2016 nastoupila do muzea, Petr tam pracoval a já za to byla velice ráda. Získala jsem v něm nejen kolegu, ale zároveň také kamaráda a rádce. Obracela jsem se na něj v mnoha problémech týkajících se nejen geologie, ale celého chodu muzea. Říkala jsem o něm, že je „výkladní skříň muzea“, neboť jeho jméno otevíralo dveře na mnoha úřadech a vědeckých institucích. Petra Morávka znal každý nejen v oboru geologie, aniž by Petr znal ostatní. On byl prostě kapacita a pojem nejen u nás, ale i v Evropě. A lidé, přátelé, kolegové současní i bývalí ho měli rádi. Neboť Petr se na nikoho nikdy nepovyšoval a byl výborným společníkem. Měl rád dobré jídlo i pití a nezkazil žádnou legaci. Ještě jeho oslava osmdesátin probíhala v muzeu ve velmi veselém duchu, kdy se sešlo kolem padesáti přátel a geologů a Petr byl v jednom kole. V muzeu pracoval až do svých 82 let a do posledních chvil docházel každodenně do práce, do svojí malé kanceláře, která byla až nahoře na půdě muzea a vedly k ní dvoje schody, které zdolával s lehkou elegancí. Stále ho mám před očima, jak stoupá do schodů až do nebes. Petře, chybíš nám tu, nejen jako erudovaný geolog, ale také jako kolega a kamarád.

Šárka Juřinová

Exkurze do zlatých dolů v Kremnici

Sourozenci blízcí i vzdálení – zlaté doly v Jílovém a v Kremnici

Konečně, tak už se všichni šťastně vrátili. Tři dny jsem tady byla sama. Nooo, úplně sama ne, protože tady zůstaly aspoň paní průvodkyně, ale nemohla jsem do knihovny a dalších oblíbených kanceláří. Ještě, že na pokladně jsou taky kamna a krmení tam dostanu taky. O pomazlení se postarají návštěvníci. A navíc jsem si našla nové místočko na lenošení, lůžko ve srubu v trampingu, hned u kamínek – paráda. No, ale stejně jsem ráda, že jsou moji muzejníci zpět a už si lebedím na svých oblíbených místočkách a taky to znamená podstrkávání dobrot navíc.

Protože v muzeu nyní žijeme zlatem a hledáme inspiraci pro naši novou expozici kde se dá, rozhodli jsme se navštívit zlaté doly v Kremnici na Slovensku. I když jsou doly od Jílového vzdáleny úctyhodných 500 km, kdysi tam cestovalo i „naše“ jílovské zlato. V 50. letech minulého století se totiž odvážela vytěžená surovina do kremnické úpravně, kde z ní metodou louhování získávali zlato. Až později byla tato metoda uplatněna i v naší jílovské úpravně. V Kremnických dolech se v křemenné žíle vy-

skytuje zlato a stříbro současně. Tuto přírodní sloučeninu nazýváme termínem elektrum. Jak takové elektrum vypadá, budete moci spatřit v naší nové expozici zlata. V kremnickém podzemí se v současné době nachází ještě kolem 20 tun zlata a 200 tun stříbra. Pro Kremnici je unikátní, že křemenné žíly, obsahující oba drahé kovy zároveň, tam dosahují mocnosti až 100 metrů! A zlato zde najdeme převážně v práškovém rozsypu. Na rozdíl od našich dolů, které patří státu, jsou ty kremnické v rukou soukromého investora. Tím jsou v současnosti

Karel Robert z Anjou „až“ v roce 1328, ale již od 9. století se tam díky těžbě zlata rozvíjela hornická osada s poměrně čilým řemeslnickým a obchodním ruchem. Král Karel byl poměrně velkorysý a k městským právům přidal mimo jiné i právo ražby mince. Díky tomu vylétl význam Kremnice téměř raketově vzhůru. Tento osvětlený panovník zrušil monopol panovníků na těžbu drahých kovů a zavedl do ní princip soukromého podnikání. Zároveň daroval půdu a lesy nově přichozím obyvatelům a ponechal obci svobodnou volbu rychtářů a městské rady.

Jílovští muzejníci před průzkumnou štolou Andrej

Australané, kteří plánují obnovit těžbu drahých kovů, která byla ukončena (podobně jako u nás) v roce 1970. Zatím tam probíhají „pouze“ průzkumné práce. Díky tomu jsme měli jedinečnou příležitost navštívit průzkumnou štolu „živého“ dolu, pojmenovanou Andrej. Zásvěceným průvodcem nám byl zaměstnanec dolů, horník a velký nadšenec Dušan Roob. Provedl nás tak důkladně, že jsme málem neodešli. Prohlídka totiž končí v čele štoly, kde je „občerstvovací“ místnost. A znáte to, co se asi podává na Slovensku (ano, slivovice©). Na závěr nám ještě přišly dát dobrou noc laně ze zdejšího polesí.

Kromě vlastní zlatonosné štoly jsme si důkladně prohlédli také samotné město. Kremnice je komorní středověké „městečko“, kde je doslova vše na dlani. Během pěti minut dojdeme z náměstí na hrad, z hradu do muzea Mincí a z muzea do zdejší Mincovny. Vše v areálu středověkých městských hradeb, které se do našich časů dochovaly v pozoruhodně dobrém stavu. Během krátké cesty přes svažité náměstí můžeme obdivovat nádherné okolí města, s jednotlivými dominantami Kremnických vrchů. Městská práva udělil Kremnici král

Díky tomu se Kremnice ocitla v čele významné skupiny hornouherských (středoslovenských) hornických měst. Její význam ještě více podtrhlo současné založení mincovny, která dnes patří k nejstarším podnikům svého druhu v Evropě. Jediným zařízením na světě, kde se kontinuálně razí mince od středověku až po současnost!

Návštěvu Státní mincovny jsme nemohli vynechat. Jako vstupenku vyfasoval každý z nás „zlatý“ žeton s reliéfem mincovny (hned mě napadlo zavést něco takového i u nás do muzea). Poté se naší skupiny ujala průvodkyně,

Zakoučení prohlídky štoly Andrej v „občerstvovací“ místnosti

kteřá nás na úvod hned „zklamala“ sdělením, že do výroby současných euromincí se zcela jistě z bezpečnostních důvodů nepodíváme. Ani ona tam za sedm let práce v mincovně nebyla ani jednou. Jde opravdu o velmi „utajované“ pracoviště s přísným režimem. Ale přece jsme viděli výrobu pamětních mincí a medailí na funkčních strojích z počátku minulého století. Období své největší slávy zažívala mincovna v 15. století, kdy se tam razilo 70 tisíc dukátů ročně. Navíc si kremnické dukáty udržovaly standardně nejvyšší ryzost a patřily tak k „nejtvrdším“ měnám v Evropě. Mincovna v Kremnici sloužila od zániku Rakouska-Uherska až do devadesátých let 20. století jako jediný výrobce veškerých mincí v oběhuve Českéoslovenské republiky. Po rozdělení společného státu produkovala slovenské koruny a haléře. Když pak v roce 2008 vstoupilo Slovensko do eurozóny, bylo tam vyraženo 500 milionů slovenských euromincí. V současné době razí mincovna vedle oběžných výročních „dvoeurovek“ zejména pamětní mince, medaile, žetony, odznaky či zakázky pro soukromé investory i mince pro centrální banky mnoha států z celého světa. Jelikož zlato ukryté v zásobách pod Kremnicí trpělivě čeká na svoje využití, k výrobě zlatých produktů nakupuje mincovna tento drahý kov ve Švýcarsku.

Státní mincovna v Kremnici

Z dalších památek jsme nemohli vynechat prohlídku muzea Mincí a medailí. Muzeum je skoro stejně staré jako jílenské muzeum, založeno 1890. Jeho význam podtrhuje fakt, že patří přímo pod Slovenskou Národní banku. Proto je také odshora až dolů zaplněné obrovským množstvím mincí od pravěku až po současnost. Jejich pestrou škálu pak doplňují také bankov-

Hornická expozice v přízemí muzea Mincí a medailí

ky a další papírová platidla. Já si zavzpomínala na dětství při prohlídce tuzexových bonů. Kdo už by si na ně dnes vzpomněl? Přitom kdysi tyto specifické „poukázky na odběr zboží“ představovaly vstupenku do světa vysněných zahraničních výrobků, jakými byly např. džíny světových značek. Kromě mincí a medailí najdeme v přízemí muzea i hornickou expozici, včetně ukázky štolý i s permoníky a krápníky.

Ale protože nejenom kulturou je člověk živ, museli jsme také ochutnat vyhlášenou místní lahůdku Kremnické krumple. Ano, krumple jsou zemiaky a zemiaky v českém překladu zase brambory. V tomto případě se však jedná o tradiční sladkou delikatesu vyráběnou ručně dle původního receptu kremnického cukráře Aloise Atkaryho. Při prohlídce rekonstrukce původní cukrárny s výrobnou nám bylo sděleno, že do slavného pečiva přidávají tajnou recepturu elixíru lásky. Kdo krumple jednou ochutná, tak se do jejich lahodné chutě zamiluje a bude je chtít stále znovu. A ano, to se nám také přihodilo, a jelikož je Kremnice od nás vzdálená stovky kilometrů, alespoň jsme zakoupili krumple do zásoby s sebou domů.

K večeru jsme se osvěžili v bazénu v hotelu Golfer a dlouho do noci pokračovali v diskusích při sklence dobrého slovenského moku. Domů jsme vrátili plni dojmů a toto kouzelné město se zlatou historií určitě doporučujeme k návštěvě.

A pokud chcete poznat horníky z Kremnice osobně, nemusíte jezdit tak daleko. Budete mít příležitost setkat se s členy hornického a hutnického spolku Kremnice v září přímo u nás v Jílovém. Na Setkání hornických měst a obcí jich z Kremnických zlatých dolů k nám míří celý autobus – Zdar Bůh.

– ŠJ –

Vyhlášená místní specialita Kremnické krumple

Návštěvní kniha

Tento deník někteří návštěvníci minou bez povšimnutí, někteří s chutí zapíší svůj vzkaz. Vždyť potřebu zanechat podpis či stopu známe již z pravekých jeskyní. A my jsme za to rádi, neboť je to pro nás důležitá zpětná vazba. Dozvíme se, co vás zaujalo, co se vám nelíbilo, co vzbuzuje emoce, co vás trápí... Ale, mezi námi, úplně nejraději máme pochvaly. Takže „můžeš kreslit, můžeš psát, ale listy netrhat“:).

- KM-

Muzeum je v dobrých rukách.
Hladí a učí, od sklepa po půdu,
od kamene přes zlato ke hvězdám.
Děkuji všem, kdo se na chodu muzea
a expozicích podílíte.

Drabomíra K.

Visiting from Fernie, BC Canada.
Very interesting about both displays.
Thank you!
(Na návštěvě z Fernie v Kanadě.
Obě výstavy byly velmi zajímavé.
Děkuji!)

Zajímavá expozice o Jílovsku.
Personál byl moc vstřícný a se
vším nám poradil a vysvětlil.
Určitě tu nejsme naposledy.
Jirka a Marťa z Prahy

Je to tu úžasné, jsme nadšení úplně
ze všeho, co jsme v muzeu zažili,
vyzkoušeli, viděli. A moc děkujeme
úžasným paním, které se nám věnovaly.
Heda, Tomáš

Boží, valil jsem oči jak šůva z nudlí.
Jirka ze Strakonice

Velice pěkné, poučné hlavně pro mladší
generaci. Příjemné strávené páteční
odpoledne!

Děda Míla a babička Halka, vnoučátka
Andulka, Ríšánek a Emička
Děkujeme!!

Moc pěkné, sám bych to
takhle chtěl mít i doma.
Honza

Prožili jsme tu s rodinou opravdu pestrý
zážitek. Syna jsme nemohli odtrhnout
od rýžování zlata a nalézání zlatínek.
Jinak s manželem jsme se dozvěděli plno
zajímavých podrobností.

Velké díky. Š.

Velmi hezké expozice,
stojí to za prohlídku,
aby si člověk všechno přečetl,
tak by potřeboval alespoň
tři hodiny.

Emílie, Anna

Výstava krásná, se zvuky,
světly, ohýnkem a vším,
co k trampingu patří!
Navíc v krásném prostředí.
Návštěvy opravdu nelituji.

Eva Š.

Děkujeme za krásnou
atmosféru této výstavy
a přejeme krásné podzimní
dny a mnoho spokojených
návštěvníků.

Hanka

Děkujeme za krásné příjemné
prostředí a překrásný zážitek.

Vendula, Davídek

Odmala jezdíme do Měchenic, tam již
25 let žijeme. Ale o historii tohoto kraje,
Jílové, Ostrov, majetek církve ...
Vynikající výstava.

Dík.
J.

Jsem rád, že jsem tu dnes byl,
máte to tu nádherné
a hlavně ty modelářské věci,
například ty domečky.
S pozdravem Šášula

Byla jsem velice překvapená tímto muzeem.
Zajímavé výstavy, pěkné stále expozice.

V.
Rakovník

Parádní výstava,
expozice Trampingu
i historie těžby zlata.

Děkujeme.
Hasičský a tábornický
oddíl Trhak

Konečně jsem si mohl
proběhnout novou expozici
i výstavu o Ztracence.
Je to super.

Přebral T.O.
Tuláci podzemí

Ďakujeme za krásnu expozíciu,
příjemné prostredie a veľmi mnoho
práce je vidieť za vami.

Monika, František
Žilina SK

Es war ausgezeichnet
(Bylo to výborné)

Martin W.
Wien

Bylo to tady moc pěkné,
určitě se sem ještě vrátíme:)

ZŠ Rychnovská

Expozice o Krkonoších

Jako správní muzejníci rádi sledujeme aktuální trendy v přípravě nových expozic. Víme, že návštěvníci jsou stále náročnější a muzejní instalace musejí být připravené na konkurenci stále stoupajících forem zábavy všeho druhu. V současné době se klade důraz na scénické vyprávění, umocněné světelnými a zvukovými efekty, které vtáhne člověka do děje a zábavnou formou mu představí dané téma.

Proto jsme nemohli minout nově otevřenou **expozici v muzeu Krkonoš ve Vrchlabí**, o níž média hlásala, že jde o nejmodernější expozici ve střední Evropě. Na webu muzea Krkonoš uvádějí, že se jedná o největší expozici Krkonoš na světě. To je inspirující. Mohli bychom si také napsat, že u nás máme největší expozici o Jílovském zlatorudném revíru – kde také jinde, než v Jílovém, že ano?☺

Expozici instalovali ve Vrchlabí šest let a projekt se rodil více jak deset let. Náklady se vyšplhaly přes 300 milionů (včetně stavebních úprav a rekonstrukce kláštera). Od 1. listopadu 2023 jsou tak prostory v augustiniánském klášteře otevřeny pro návštěvníky. My jsme s kolegy expozici navštívili měsíc po vernisáži, a ještě nebylo vše definitivně připraveno a dokončeno. Např. kavárna zůstávala v rozpracovaném stavu a některé prvky v expozici zatím nebyly dotaženy. To nám nicméně nebránilo si expozici plnohodnotně užít a udělat si názor na zde uplatněné moderní prezentace. Celá expozice Krkonoš se rozkládá na ploše 3 000 m². Tuto

velkorysou rozlohu umožňují několikapatrové budovy barokního kláštera, na druhé straně se však instalace musela přizpůsobit dispozici klášterních prostor. Dokážu si představit, že to byla pro chystanou expozici velká výzva, provázená bouřlivou debatou mezi architekty a památkáři.

Vzhledem k mimořádnému rozsahu expozice, nabitě informacemi a aktivitami, platí zakoupená vstupenka 48 hodin. Vstup do muzea je originálně pojednán jako zajímavá přístavba „nalepená“ na klášter. Její železobetonová konstrukce evokuje odhalený skalní masiv, složený z nepravidelných mnohoúhelníkových stěn. Hlavní osa samotné expozice vede v kvadratuře kolem rajského dvora. Návštěvník postupuje křížovou chodbou po krkonošské cestě, místy připomínající hatě, avšak úzký prostor poněkud ztěžuje pohyb návštěvníků, zvláště pak těch, kteří se rozhodnou jít v protisměru. Na druhou stranu prostor kláštera se zachovanými barokními klenbami zajímavě kontrastuje s moderní instalací. Jedním z architektů byl profesor Roman Koucký, který je mimo jiné autorem několika mostů včetně oceněného Trojského mostu v Praze. Jeho vášeň pro mostové konstrukce se promítla i do vrchlabské expozice. Většina prohlídkové trasy je lemována bílými různě poházenými „trubkami“, které mají symbolizovat krkonošské stromy.

Při vstupu do expozice se můžeme rozhodnout, zda využijeme prohlídkovou linku s interaktivní hrou Lesní svět, ke které dostanete instrukce a materiály. My jsme zvolili klasickou prohlídku bez plnění úkolů. Do výstavních prostor sestoupíme po schodech a ocitneme se v zajištění Krkonoš. Na úvod mají návštěvníci možnost užít si jeden z taháků expozice, kterým je – vidmo. Přírodní úkaz, který se vyskytuje na horách při určitém světelném efektu, kdy sluneční paprsky vytvoří na mlze prstenec se stínem pozorovatele. K dalším efektům patří točité betonové schodiště ve tvaru dvojité šroubovice DNA. Prohlídka pokračuje do místnosti s instalací horského potoka s akvárii. Zatím sice bez ryb, ale na jaře do nich budou umístěni pstruzi a siveni. Dále nás trasa vede křížovou chodbou upravenou jako horské hatě lemované typickou krkonošskou florou a faunou. Na cestě potkáme dokonalé „vycpaniny“ zvířat – ptáky,

veverka, jezevce, a za kmenem na nás vykoukne i někdejší vládce hor – medvěd. Z hlavní chodby pak vede sestup do dolů, kde se ocitneme téměř ve tmě. Ale pokud najdeme ve stěně kliku, se kterou zatočíme, vyrobíme si osvětlení. Hornické prostory jsou atraktivní především pro děti. Ve stěnách najdeme prosklené vitríny s modely pohyblivých permoníků a dračí sluj s tříhlavým netvorem. Nejen dospěláky pak zaujme funkční vodní kolo v životní velikosti, které slouží jako pohon pro modely řemeslnických dílen, jako pila, hamr, mlýnice apod. Při návratu na povrch nás čeká model Měsíce s projekcí o vzniku Země. S lítostí jsme museli minout ještě neotevřenou kavárnu a pokračovat v trase prohlídky, kde nás čekala replika mohyly Hanče a Vrbaty a replika vojenského bunkru na úbočí Luční hory. Z historických exponátů zaujme meč z 15. století, nalezený v Mumlavských vodopádech, nebo gotická madona z Vysokého nad Jizerou.

Z expozice jsme odcházeli plni dojmů, neboť nabízí intenzivní zážitky a zaměštnává všechny smysly. My muzejníci si samozřejmě všimáme také jiných věcí než běžný návštěvník. Jako jsou například bezpečnostní body, umístění odvlhčovačů, vytápění, možnosti úklidu a další praktické prvky důležité pro provoz expozice. Získali jsme inspiraci pro některé z budoucích instalací, např. „knihové panely“, které šetří prostor na stěnách, a ujasnili si, co je možné použít u nás v muzeu a čeho se naopak vyvarovat.

Osobně muzeum Krkonoš doporučuji vaší pozornosti. Líbilo se mi, že působí moderně svými interaktivními prvky, ale zároveň zde zůstaly zachovány tradiční instalace s vycpanými zvířaty, mechy, keři, rostlinami a stromy. Došlo tak k vyvážené kombinaci osvědčených expozičních prvků s moderními trendy dnešního muzejnictví. Expozice tak zaujme jak tradicionalisty, tak mladou generaci zhyčkanou zkratkovitými klipy a stručnými informacemi. Takže vezměte celou rodinu a vzhůru do Vrchlabí!

– ŠJ–

VILDA JAKŠ – boxer a tramp z Posázaví

Při tréninku na osadě. Foto: Oldřich Straka

„Až se jednou dostanu domů, nechci vidět víc vody pohromadě, než teče v Sázavě pod Medníkem, kde jsem míval chajdu...“

V českém filmu Pěsti ve tmě, natočeném v roce 1985 režisérem Jaroslavem Soukupem, se jeho hlavní hrdina jmenoval Vilda Jakub a podobnost jména s Vildou Jakšem nebyla náhodná.

Vilda Jakš se narodil 25. dubna 1910 v Bratčicích u Brna. V době dospívání odešel do Prahy ke svému strýci vyučit se čalouníkem. Zde se seznamuje s trampíngem a začíná jezdit do skal kaňonu Zlaté řeky – Sázavy, kde v roce 1928 poprvé boxuje, a to při stavbě srubu Harward.

Jeho kamarády inspirovaly zatlučené kůly k vytvoření ringu a vyhlášení boxerského turnaje. Soupeřem Vildy Jakše se stal metrákový chlap, povoláním řezník, ale mrštný Jakš mu neustále zasazoval spoustu úderů. Nakonec to dopadlo tak, že našťvaný řezník použil zakázaný úder ze shora do hlavy a Jakše omráčil.

Tato epizoda v podobě K. O. však Vildu Jakše neodradila. Naopak, přihlásil se do boxerského klubu, zprvu boxuje jako amatér, ale po několika letech se profesionalizuje. Stává se čtyřnásobným mistrem Československa ve střední váze

a vyhrává 28 utkání v řadě. Je známou osobností, jeho tvář figuruje na titulních stránkách tehdejších časopisů.

V této době se zároveň stává majitelem chajdy Kansas (později nazvaná Starý Kansas) v sázavském kaňonu pod Medníkem.

Jako první československý boxer bojoval o titul mistra světa v Paříži v roce 1936 proti úřadujícímu mistru světa Marcelu Thilovi (zápas sledovalo 20 000 diváků). Bohužel neúspěšně, ale tehdejší český i francouzský tisk hodnotil jeho výkon velmi vysoko. Sám Marcel Thil Vildovi Jakšovi prokročoval velkou boxerskou budoucnost.

Chata Starý Kansas v kaňonu Sázavy. Vilda Jakš sedí dole vlevo. Foto: Oldřich Straka

K té však již nedošlo.

Po okupaci Československa opouští Vilda Jakš republiku a složitou cestou přes Itálii se dostává do Francie, kde je odveden a po porážce Francie pokračuje dál do Anglie. Zde se stává palubním střelcem u 311. československé bombardovací perutě. Po patnácti bojových letech byl raněn a odvelen do zázemí jako instruktor střelců. Zde však dlouho nevydrží, prý kvůli hlasům obviňujícím ho ze zbabělosti, a znovu se dobro-

Současný pohled na Sázavu z terasy Jakšovy chaty pod Medníkem

volně hlásí do bojových akcí k jeho peruti, která byla mezitím převelena k Pobřežní stráž – tedy k honům na ponorky.

Tehdy si napíše do svého deníku výše uvedenou větu o Sázavě pod Medníkem a jeho chajdě.

Bohužel 21. srpna 1943 při operačním letu nad Biskajským zálivem objevila Jakšův Liberátor letka německých dálkových stíhačů a sestřelila ho do hlubin moře. Těla posádky nebyla nikdy nalezena. Sestřelen byl i jeden z německých útočníků, Vilda Jakš nedal svůj život zadarmo. Stal se držitelem Medaile za chrabrost a Československého válečného kříže. V roce 1991 byl in memoriam povýšen do hodnosti podplukovníka a před dvěma lety byl uveden do boxerské Síně slávy.

Na zdi rodného domu v Bratčicích u Brna visí pamětní deska se třemi jmény. Kromě jména Vildy Jakše jsou zde i jména jeho bratra Jožky, člena ilegální odbojové skupiny a umučeného v Mauthausenu a otce Josefa Jakše, padlého v 1. světové válce.

Myslím si, že by tam měla být i pamětní deska věnovaná Jakšově mamince, která ve válkách postupně přišla o muže i své syny.

„Milá maminko, když tento dopis dostanete, tak mě už doma nečekejte. Loučím se s Vámi a všechny doma zdravím.“

(Z dopisu uloženého v Jakšově vojenském kufru pro případ, že by padl.)

Michael Antony

Vánoční předvádění

Jako v zimní pohádce si mohli připadat návštěvníci našeho tradičního Vánočního předvádění, a to nejen díky vánoční atmosféře za linoucích se zvuků koled, ale také kvůli celodennímu sněžení a „ladovskému“ sněhovým peřinám, jaké tady už dlouho nebyly.

Následná kalamita už tak romantická nebyla, přesto si do muzea během dne našlo (prohrabalo a proklouzalo) cestu celkem 702 návštěvníků, na které čekalo rovných čtyřicet stánků s důrazem na tradiční a vánoční tematiku nabízených výrobků.

Tyto stánky měly své místo v prostorách expozic, výstav i společenských místností a umožňovaly návštěvníkovi spojit nákup vánočních dárků s touhou po poznání.

A obojího bylo dost pro všechny.

Nachystány byly i ukázky starých řemesel,

například výroba figurek z kukuřičného šustí, tvoření paličkované krajky, staré drátenické řemeslo a tradiční technika zdobení voskem a nechyběly ani dílničky pro děti.

Ve stáncích se dal koupit med, medovina a svíčky z včelího vosku, adventní věnce, vánoční korálkové a skleněné ozdoby, překrásná tradiční i netradiční keramika, patchworkové výrobky a macramé, jmelí barevné i přírodní, výroba a prodej šperků, papírových přání,

ozdob, svíček, dřevěných hraček našich babiček, háčkové krajky, výrobky z levandule, pohádkové knihy pro děti od místní autorky Ireny Lachoutové, domečky a předměty z bílé keramiky, voňavé přírodní olejčky i mýdla.

Zdobení a prodej perníčků a pečení dalších pochutin přímo na místě obstarali – a provoněli muzeum – žáci SOŠ a SOU Jílové u Prahy.

– MAT –

Z muzejního depozitáře

V našich muzejních sbírkách se nachází přibližně 15 000 historických fotografií Jílovska a Posázaví. Každoročně z nich vzniká stolní kalendář a na letošek i kalendář nástěnný. Nyní máte tu možnost si další fotografie prohlížet v Kočce muzejní, a to i do budoucna.

Snad tyto fotografie přiblíží mnohdy tvrdý život obyvatel Posázaví i romantické chvíle návštěvníků odehrávající se v nádherné krajině s řekou opěvovanou ve vorařských i trampských písních.

Na skále nad Jarovským tunelem. Na břehu Vltavy se rozkládá Jarovská louka, nazývaná místními „Kaubojsko“, podle velkého množství tábořících trampů a vodáků. Rok 1936.

Sázava pod Třeštibokem. Rok 1894.

Pohled na kaňon Sázavy a vrch Medník, vpravo je nádraží v Lukách pod Medníkem. Přibližně kolem roku 1935.

JUDr. Pešek, MUDr. Škréta u dostavěného viaduktu na Žampachu. Rok 1900.

Jedna z prvních českých archeoložek a spolupracovnice našeho muzea paní Olga Barvířová. Obětní kameny na Kněží hoře. Rok 1934.

Včelní Hrádek

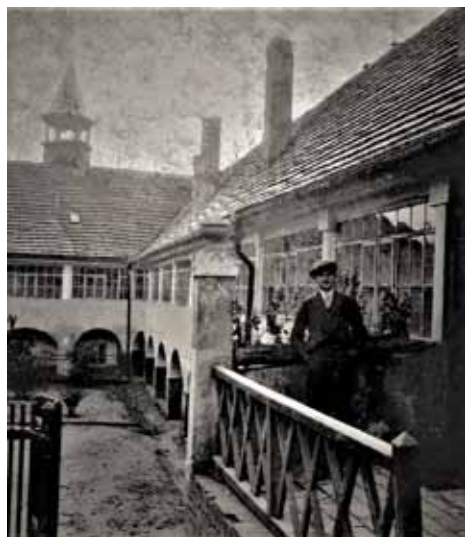
Dnes bohužel již zřícenina záměčku je vzdálena necelý kilometr od nádraží Jílové u Prahy na trati Posázavského pacifiku a dovede vás k němu žlutá turistická cesta vedoucí dál k rozcestí v Horním Studeném, odkud je možné pokračovat po modré značce a po naučné stezce Jílovské zlaté doly na náměstí v Jílovém u Prahy.

Obžínky na Včelním Hrádku, rok 1892

Ačkoli Karel Josef Biener z Bienenberga „objevil“ listinu o údajném založení hrádku roku 1045 vojvodou Bračislavem, pravda je někde jinde. Jedná se o listinné falzum vytvořené „nálezcem“.

První skutečný listinný doklad o existenci sídla, tehdy ovšem jmenovaného jako Nussberg, se váže až ke konci 14. století, kdy byl jeho vlastníkem Jan Šimonův z pražského patricijského rodu Štuků. Ten v roce 1402 prodal Nussberg dalšímu příslušníkovi pražského patriciátu a dvořanovi krále Václava IV. Jakubovi Srbovi z Budyšína, spřízníku Václava

Včelní Hrádek v roce 1898

V roce 1907
Foto: Josef Velím

IV. Dvůr se sídlem stával na místě zvaném Zámecká louka (pod železniční tratí, dnes chatová osada).

Tehdy, tedy na přelomu 14. a 15. století, ale byl nynější záměček Včelní Hrádek pravděpodobně jen poplužním dvorem (snad opevněným), patrně příslušným k onomu Nussbergu, který s velkou mírou pravděpodobnosti lze ztotožnit s již výše zmíněnými pozůstatky fortifikací na ostrožně v JZ cípu Zámec-

ké louky. Chatová zástavba situaci v terénu značně „znečistnila“, přesto je zde ale patrný obloukový šíjový příkop, patrně fundament věžové stavby a náznaky minimálně dvou dalších příkopů a valu. Celkový rozsah areálu se ale jeví podstatně větší a nelze vyloučit, že se jednalo o rozsáhlejší areál, související se zpracováním vytěženého zlata a havířským osídlením ve 13. a 14. století.

Poté dvůr a snad kdysi opravdu hrádek držela rodina vladků z Hrádku a Valečova. Jiří z tohoto rodu se roku 1490 stal královským úředníkem, při horách jílovských získal také dům, ve kterém se nacházíme – Minci a připojil jej k Hrádku. Poté dvůr patřil rodu Markvartů pocházejících ze Sviňomazu u Stříbra. Díky tomu byl dům Mince dlouho zván také domem Markvartovským. Majitelé Hrádku se střídali – na přelomu 15. a 16. století to byl Jiřík od Ptáka, Václav Holec z Květnice nebo známější Vilém Kostka z Postupic. Také Edwardu Kellymu na čas objekt s příslušenstvím patřil. Do poloviny 17. století byl Hrádek spojen s osudy dolnobřežanského panství. Po Pavlu Michnovi z Vacínova se dvůr dostává do rukou místní bohaté rodiny Beníků z Petrsdorfu. Kvůli dluhům však o majetek přišli, a tak Hrádek koupil v roce 1695 jílovský primátor Ferdinand Ignác Schönpflug.

Objekt dvora byl nově vystaven a majetkově k němu připojen nově opravený mlýn v Kabátech. Začalo se mu říkat Hrádecký, později zásoboval Hrádek vodou pomocí trkače. Dnes objekt čp. 33 slouží jako stylová restaurace s bazénem.

V roce 1913
Foto: Václav Čihák

Ve století následujícím se majitelé opět rychle střídali. Například v roce 1719 jej koupil Václav Antonín von Röhne. Postavil si vlastní hospodu, zvanou Hrádecká. Stávala patrně v místech pozdější (a dnes už neexistující) hospody u Zmeků při odbočce z hlavní silnice na Žampach.

Karel Josef Biener z Bienenberga se stal vlastníkem Hrádku 1. května 1789. Opustil však staré tvrzíště a vystavěl klasicistní dvoukřídlý

A v současnosti...

jednopatrový zámek vysoko v kopci. V novém objektu postavil také kapli sv. Prokopa, kam ze zrušeného sázavského kláštera přinesl některé umělecké památky a liturgické předměty – mj. oltářní obraz sv. Prokopa, barokní monstranci a sošku sv. Prokopa. Právě on mu podle svého přídomku (Biene - včela) dal jméno Včelní a „starobylost“ lokality i svého predikátu se pokusil doložit zmíněným listinným falzem. Jinak ale byl Biener vynikajícím vojenským stavebním technikem a jedním z praotců české archeologie i památkové péče. Například právě jemu vděčíme za poznání dnes zcela zaniklých středověkých památek Hradce Králové, které zpracoval a zdokumentoval v době svého tamního profesního působení v rámci prací na budování pevnosti Hradec Králové. Zámku si však příliš neužil, zemřel po devíti letech. Majetek po něm vdova Alžběta prodala

Nussberg a dvůr Hrůdek podle Jana Viznera
Kresba Jan Heřman

v dražbě roku 1800. Hrůdek poté opět velmi často měnil majitele.

Mezi lety 1841 a 1847 patřil Eduardu Václavíčkovi. Koncem 90. let 19. století byla

zřízena v Hrůdeckém mlýně vodárna, aby zásobovala vodou zámek na kopci. V této době koupil Hrůdek Václav Kokeš, jenž část pozemků odprodal na stavbu železnice a vybudoval u nádraží hotel jménem Hrůdek.

Střídání vlastníků probíhalo až do roku 1947, kdy objekt městu prodala vdova po posledním majiteli, spisovateli a národohospodáři Dr. Rudolfu Brožovi. Dvůr se zámkem pak využívalo JZD Posázaví.

Od konce 70. let zůstal zámek zcela opuštěn. Vnitřní vybavení bylo rozkradeno, narušeny byly rovněž konstrukce krovu. Následovalo zborcení střechy, stropů patra i přízemí a rovněž částí obvodového zdiva. Informace o tom, že byl zchátralý zámek v roce 1990 zcela zbořen, není pravdivá, jeho zříceniny doposud existují. Některé hospodářské a obytné budovy ve zchátralém stavu také dosud stojí a malý rybníček v bývalém parku je rovněž zachován.

– MAT –

Napsáno s využitím textů ze starších článků
od Jana Viznera a Veroniky Stachurové Kucrové

Velikonoční
předvádění

sobota 23. 3. 2024 od 9 do 15 hodin

Tradiční stánky a řemesla
s velikonoční tematikou v muzeu
BERÁNEK POMLÁZKY
KRASLICE

Posázavskou stezkou od Pikovic po Kamenný Přívoz

Tato stezka zpřístupnila pro pěší turisty divokou a nejkrásnější část řeky Sázavy, kaňon pod Medníkem. Putování je zde krásné ve všech ročních obdobích, ale doporučuji konec března, kdy se již objevuje zelená barva na rašících listech stromů, ale stále jsou vidět skály a svahy podél řeky, nebo druhou půli října, kdy se převážně listnaté lesy obarví do pestré palety podzimních barev.

Betonové patky bývalého elektrického vedení

Naši cestu začínáme v zastávce Posázavského pacifiku Petrov u Prahy (Pikovice). V sezóně se lze hned vedle zastávky občerstvit v kiosku Zelená rokle a teprve potom vyrazit směrem k Pikovicím. Přejdeme betonovou lávkou a otevře se nám pohled na Medník a skalnatý počátek kaňonu. Za lávkou zahneme doleva po červené stezce, která nás povede až do Kamenného Přívozu vzdáleného osm kilometrů.

Pamětní deska KČT

Po asi 500 metrech si povšimněte hned u cesty vpravo dvou betonových patek. Jde o pozůstatky elektrického vedení do chaty na protějším břehu z dob německého záboru kraje a jeho proměnu v cvičiště SS. V chatě v té době žil na odpočinku pražský fotograf a vedení cvičiště

potřebovalo fotky frekventantů, a tak mu bylo oznámeno, že pro něj mají práci. Poněkud nešťastný fotograf se vymluvil na to, že na chatě není proud, tudíž nemůže vyvolávat fotky. Nebylo mu to nic platné, během několika dní bylo k němu zavedeno elektrické vedení. Po válce byl obviněn ze spolupráce s esesáky, ale protože ode všech fotografií dělal kopie, byl zproštěn obžaloby. Fotografie byly použity při pátrání po válečných zločincích. V sousedství fotografy chaty měl víc jak třicet let chatu spisovatel Jaroslav Foglar a dá se tedy předpokládat, že v ní napsal mnohé z toho, co ovlivnilo život několika generací kluků a holek.

Výhled z Klimentovy vyhlídky

O kus dál projdeme chatami a vejdemo do kaňonu. Trampové a chataři ho nazývají Zlatým. Hned na jeho začátku stojí velký kříž věnovaný vorařům, kteří zahynuli při své nelehké práci, a na vedlejší skále je upevněna bytelná cedule, oznamující, že Posázavská stezka o délce 68 km byla vybudovaná v letech 1914 - 24 Klubem Českých turistů nákladem 230 000 Kč (což byly tehdy velké peníze).

Za křížem vystoupáme po kamenných schodech vzhůru a potom zase dolů a na protějším svahu za řekou uvidíme dominantu kraje, známý Pikovický komín (jehlou ho nazývají luftáci a kartografové:)).

Následuje pohodlná pěšina vedoucí ke slavné Starcově restauraci. Od První republiky patřila manželům Starcovým a byla vyhlášena svojí kuchyní a pohostinností. Restaurace byla rodinou Starců provozována až do roku 1975. Nyní je obnovena s původním vybavením i interiérem, bohužel nebývá pravidelně otevřena, je to o náhodě. Ke Starcům chodila celá řada známých osobností, například spisovatel Václav Morávek, komik Jarda Štercl, pánové Voskovec a Werich.

Od Starců nás cesta po několika minutách chůze přivede k nejkrásnějším skalním partiím kaňonu. Navíc při stavbě železnice Posázavského pacifiku (viz článek v Kočce muzejní č. 1) zde byly zároveň vyskládány svahy kamenným bránicím sesuvu a celé to působí monumentálním dojmem. Pod hroty skal se choulí několik obtížně přístupných trampských chat.

Jednu z nich postavil Josef Echtner – Joe Hazard, autor známé písně Jen ty má Sázavo. Zároveň procházíme osadou Orang, založenou v roce 1934.

Z protějšího břehu zasahuje do řeky mohutná skála, nazývaná Indián, protože za silného měsíčního svitu má podobu ostře řezané tváře indiánského bojovníka. Hned za ní se v ústí Zlatého potoka tulí ke skalám několik chat s romantickými názvy Kon - Tiki, Ascalona, Oregon...

Další skála zasahující do řeky dělí tyto chaty od osady Staří kamarádi. Ta se rozkládá na jednom z nejstarších trampských a skautských tábořišť nazvaném Louka u dubu. Obrovský dub, který dal název louce, je tu dodnes. V roce 1921 zde původně vznikla Arizona, první sázavská osada. Jejím členem byl i pozdější akademický malíř Zdeněk Burian alias Siddie Burka. Následovala osada Rvavé mládí, po ní Děti neklidu a nakonec stávající osada Staří kamarádi. Na této osadě se odehrává děj románu Zdenka Rosenbauma *Sbohem, mosazné hvězdy*, situovaný do osmdesátých let minulého století.

Mineme studánku s pitnou vodou a dojdeme k potoku s korytkem, u kterého se lze v létě osvěžit. Necelých sto metrů dále za potokem se nachází - bohužel chátrající - chata Starý Kansas.

Výhled z Raisovy vyhlídky

Tuto chatu koupil v roce 1935 boxerský šampion, tramp a válečný hrdina Vilda Jakš. Více o této velké osobnosti najdete na straně 18.

Až budete stát u Jakšovy bývalé chaty, vybavte si při pohledu na řeku, tekoucí pod vašimi nohama, jeho slova, která napsal v době svého působení u 311. československé bombardovací peruté v Anglii: „Až se jednou dostanu domů, nechci vidět víc vody pohromadě, než teče v Sázavě pod Medníkem, kde jsem mívával chajdu...“

Raisova vyhlídka kdysi a dnes

Následující kamenné schody působí romanticky a zároveň jde o vzorové dochované autentické místo na Posázavské stezce. Po jeho kamenných schodech kráčeli za uplynulých sto let všichni, kteří Zlatý kaňon navštívili – všichni ti trampové, turisté i zvědavci se museli dotknout těchto schodů. Poblíž schodiště se nacházela vyhlášená hospoda u Mařeny. Pokud znáte písničku pánů Voskovce a Weriha o babičce Mary, tak ta vznikla právě tady a babičkou Mary byla místní paní hospodská.

Jsme nahoře za schody a po chvíli nás čeká Klimentova vyhlídka. Ta je nazvaná na počest Josefa Klimenta, učitele a pracovníka KČT, který navrhnul právě tento úsek stezky. Na našem i protějším břehu se rozkládá osada Píska, vzniklá sloučením osad Píska, Yucatan, Spojených osad Kansas, Kalvík a Hudson, ze které pocházel i náš prvorepublikový olympijský šampión v kanoistice Bóža Karlík.

Stezka dál pokračuje přes několik kamenitých moří, romanticky porostlých mechem. Stále pozvolna stoupáme a z hloubi kaňonu je slyšet hučení řeky.

Mineme jednu z již zarostlých vyhlídek a dojdeme na další vyhlídku, a to Raisovu, ze které je krásný výhled v každém ročním období. Vyhlídka byla Klubem Českých turistů nazvána po spisovateli Karlu Václavu Raisovi, který tato místa rád navštěvoval. Kdysi tu byla skromná hospůdka, ze které zbyly jen základy. Vloni v létě zde bylo k dispozici samoobslužné občerstvení s kasičkou. Jak to bude letos, nechme se překvapit.

Kolem vyhlídky a dál směrem k Třebšínu se nachází osada Club Údolí ticha. Byla založena v roce 1927 a začátky byly skromné.

První chata dole u řeky se jmenovala Psinec, protože byla tak malá, že se do ní prý lezlo jak do větší psí boudy. Naproti přes řeku je vidět osada Dakota a vlevo od ní navazují Spojené osady Údolí slunce. A dál proti proudu řeky se rozkládá osada Toronto, známá z písní bratrů Nedvědů.

Pokud máte čas a hlad, doporučuji odbočit podél potůčku po zelené turistické stezce vzhůru do Třebšína (1 km), kde najdete hospodu U zvoničky, s tradiční českou kuchyní. V hospodě by měla ve spolupráci s naším muzeem vzniknout stálá výstavka věnovaná historii trampingu a osadám mezi Sázavou a Vltavou.

Sázava romantická...

Ale vrátíme se zpět na Raisovu vyhlídku a pokračujeme dál. U již zmiňovaného potůčku tekoucím od Třebšína je poněkud exponované místo. Pak už nás čeká „nudný“, skoro dvoukilometrový úsek. Nudný proto, že z něj není vidět nic, jen okolní les, a to i v zimě, neboť na rozdíl od většiny lesů v kaňonu je zde zastoupeno víc jehličnanů. Ale jinak jde o pohodlnou příjemnou lesní pěšinu. Než dojdeme k žampašské vyhlídce, projdeme nad

osadou Ajax, ve které měl svoji chatu Emeric Rath, všestranný sportovec, který vstoupil do obecního povědomí svým neúspěšným pokusem o záchranu lyžařů Vrbaty a Hanče. Nedávno byl o tom natočen celovečerní film *Poslední závod*.

Následuje osada Kadjak. Pro zajímavost, při stavbě první chaty využili osadníci zkušenosti sázavských plavců a z prken zakoupených na pile v Prosečnici udělali vor, na kterém spluli až sem.

Další osadou při naší stezce je Rychlá řeka a naproti se podél břehu Sázavy rozkládá osada Goward, známá svými sportovními úspěchy v nohejbalu.

Konečně se dostáváme na Žampašskou vyhlídku, kterou se uzavírá kaňon Sázavy. Mimochodem, mnohem hezčí pohled na viadukt je o asi 20 metrů dál, vyšlapaná pěšinka vás tam zavede. Žampašský viadukt je druhým nejvyšším kamenným mostem ve střední Evropě. Překlenuje potok Studený a údolí Kocour mezi stanicemi Luka pod Medníkem a Jílové u Prahy. Jeho výška je 42 metrů a délka 110 metrů.

Do Kamenného Přívozu nám nyní zbývá jen dva kilometry po červené. Cesta se však dá zkrátit pěšinkou podél řeky.

Pokud hodláte zakončit výlet návštěvou našeho muzea, tak z Kamenného Přívozu (zastávka je na druhém břehu, vlevo za mostem) využijte autobusy č. 332 a 752. Výstupní zastávku je Jílové u Prahy, náměstí.

Pokud vás láká pokračovat romantickou jízdou Posázavským pacifikem, je nutné přejít celou obec, ale čas čekání na vlak lze příjemně prožít v tamní hospůdce U Adenaura.

Michael Antony

Pohled na Žampašský viadukt ze Žampašské vyhlídky

KNIHY NEJEN PRO KOČKU

Hned v minulém čísle jsem si dovolila napsat, že kdyby existovalo přísloví „*Kolik knih napíšeš, tolikrát jsi člověkem*“, není v našem muzeu už snad kam šlápnout. A za tím si stále stojím na všech svých čtyřech tlapkách. Naši muzejníci a muzejnice i externí spolupracovníci se snaží sepsávat svoje znalosti, poznatky i objevy, a proto vám teď představím některé jejich další knížky. Samozřejmě jsou k dispozici v pokladně našeho muzea.

Fifi

POSÁZAVÍ

Veronika Stachurová Kucrová

Desítky mnohdy unikátních archivních fotografií poodhalují kouzlo krajiny mezi Davlí a Českým Šternberkem. Romantický kout Čech plný polozapomenutých vesnic a městeček, středověkých památek a především nádherných scenérií. V knize Posázaví je z čeho vybírat. Ať již je to stavba železnice pro Posázavský pacifik, jílovský zlatonosný revír, fenomén trampských osad a s nimi svázané svérázné figurky tuláků a písničkářů, legendární sklárny Kavalier a motocykly Jawa, romantické údolí mezi Kamenným Přívozem a Pikovicemi, nebo dávné umění plavby vorů.
Vydáno: 2013, Paseka (edice Zmizelé Čechy), cena 270 Kč.

KRAJ NA KONCI STŘEDOVĚKU II.

Jan Vizner

Kniha navazuje na předchozí první díl (Jan Vizner - Šárka Juřinová) věnovaný Jílovsku a Říčansku. Druhý díl v rozsahu 248 stran se zaměřuje na Benešovsko, Podblanicko a Černokostelecko. Dozvíte se v něm o církevní správě, městech, vesničkách, šlechtě a jejích sídlech, kupeckých stezkách i dolování nerostného bohatství v období vrcholného a pozdního středověku v jihovýchodních oblastech středních Čech.

Vydáno: 2023, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy a společnost Archaia, z. ú., cena 280 Kč.

TOULKY JÍLOVSKEM / KALENDÁŘ 2024

Je možno si vybrat mezi stolním a nástěnným kalendářem. Co je komu libo. Stejně jako pro rok 2023 jsme kalendář sestavili z historických fotografií Jílovska. Náš archiv jich skrývá celkem přibližně 15 000 kusů. Máme tak vystaráno na několik desetiletí. A vy si můžete vzpomenout na staré časy a původní snímky města a krajiny třeba tak srovnat se současným stavem. Možná tam najdete svoje oblíbené místo, či dokonce svůj dům, nebo také své předky.

Vydáno: 2023, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, cena 120 Kč.

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy Vás zve na komorní výstavu

Psáno při svíčkách

100 LET TRAMPSKÝCH KRONIK A DENÍKŮ

16. 1. – 3. 3. 2024

Vernisáž: 20. 1. od 14:00
V rámci vernisáže bude možno nahlédnout do vybraných kronik

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy

Více informací na www.muzeumjirove.cz

Středočeský kraj

TRAMPSKÝ MAGAZÍN www.trampsky-magazin.cz

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy

REGIONÁLNÍ MUZEUM V JÍLOVÉM U PRAHY VÁS ZVE NA JARNÍ KONCERT

PABĚRKY MARKO ČERMÁKA

V RÁMCI POŘADŮ HVĚZDNÉ (NE)HVĚZDY TOMÁŠE TICHÉHO

SOBOTA 16. 3. 2024 od 17:00 hod

Povídání s Marko Čermákem o Rychlých šípech a hudebním životě

Koncertu předchází v 16:00 komentovaná prohlídka expozice Tramping stále žije

Vstupné 150 Kč

Předprodej vstupenek na pokladně muzea a na www.gout.net.
Více informací na www.muzeumjirove.cz

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy

Středočeský kraj

Městský úřad Jílové u Prahy

GoOut

TRAMPSKÝ MAGAZÍN www.trampsky-magazin.cz

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy